РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАТИЧКО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ

ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН

БРОЈ ***12***

2010.

Одељење за информатичко-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од двадесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за Индок и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и при том бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе: **http://bpp.uzzpro.gov.rs,** а БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси: **http://www.uzzpro.gov.rs**.

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу на следећим пунктовима:

1. Немањина бр. 22-26,
   телефон: 3616-296, 3613-734 /лок. 1620 и 1104

2. Андрићев венац бр. 1,
   библиотека, телефон: 3043-078

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења

Сарадници: Видосава Шундић, документалиста – информатичар
Гордан Горуновић, референт
Вера Ловић, оператер
Дејан Станојловић, референт
Радмила Тубин-Михајловић, оператер
Далибор Исаиловић, помоћни књижничар

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер и
Одељење за информатичко – документационе и библиотечке послове

ШТАМПА:

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и града Београда

2. Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе

3. Преглед садржаја нових бројева часописа

4. Преглед старих публикација

5. Преглед нових књига

6. Листа најчитанијих књига

1

ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Азербејџан о сарадњи у борби против криминала, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске о полицијској сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за сарадњу полиције и царине, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Уговора о зајму за кредит за повлашћеног купца за Пројекат мост Земун – Борча са припадајућим саобраћајницама, између Владе Републике Србије као зајмопримца и кинеске Export – Import банке као зајмодавца, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 11/2010

Закон о потврђивању Уговора о гаранцији (Железнице Србије: Коридор X) имећу Републике Србије и Европске банке за обнову и развој, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 11/2010

Закон о потврђивању Уговора о гаранцији (Обилазница око Београда/Б) имећу Републике Србије и Европске инвестиционе банке, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 11/2010

Закон о потврђивању Споразума о слободној трговини имећу Републике Србије и Владе Републике Казахстан, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 11/2010

Закон о потврђивању Уговора о гаранцији (ЕПС Пројекат за бројила) између Републике Србије и Европске банке за обнову и развој, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 11/2010

Закон о потврђивању Протокола о забранама или ограничењима употребе мина, мина изненађења и других направа, измењен и допуњен 3. маја 1996. године (Протокол II измењен и допуњен 3. маја 1996. године) који је прилог Конвенцији о забранама или ограничењима у погледу употребе одређених врста конвенционалног оружја за која се може сматрати да имају прекомерне трауматске ефекте или да делују без разлика у погледу циљева, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Француске о мобилности младих, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Краљевине Шпаније о запошљавању чланова породица дипломатског, конзуларног, административног и техничког особља дипломатских и конзуларних представништава, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Краљевине Белгије о обављању лукративних делатности извесних чланова породице особља дипломатских и конзуларних представништава, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Источне Републике Уругвај о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Казахстана о укидању виза за њихове држављане, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Холандије о лукративној делатности издржаваних чланова породице дипломатског и другог особља дипломатских и конзуларних представништава, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о измени Закона о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, измењене у складу са Протоколом број 11 Протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, Протокола број 4 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода којим се обезбеђују извесна права и слободе који нису укључени у Конвенцију и Први Протокол уз њу, Протокола број 6 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода о укидању смртне казне, Протокола број 7 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, Протокола 12 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и Протокола број 13 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода о укидању смртне казне у свим околностима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о измени Закона о потврђивању Европске конвенције о екстрадицији, са додатним протоколима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Конвенције о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примене биологије и медицине: Конвенција о људским правима и биомедицини, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Закон о измени и допуни Закона о државној управи, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Закон о изменама и допунама Закона о војној, радној и материјалној обавези, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Уредба о садржини, облику и начину вођења евиденција за приступ тајним подацима, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Уредба о Канцеларији за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Уредба о статутима ордена и медаља, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о изменама Уредбе о војној легитимацији, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Уредба о саставу и начину рада штабова за ванредне ситуације, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Одлука о уласку држављана Републике Албаније у Републику Србију без визе, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Одлука о поништавању Одлуке председника Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Одлука о отварању Генералног конзулата Републике Србије у Херцег Новом, Црна Гора, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Одлука о успостављању дипломатских односа између Републике Србије и Санта Лусије, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Одлука о успостављању дипломатских односа између Републике Србије и Сент Винсент и Гренадина, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Одлука о поништавању Одлуке о отпочињању поступка предлагања кандидата за изборне чланове Државног већа тужилаштва, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Одлука о обустави обавезе служења војног рока, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Одлука Уставног суда којом се утврђује да Директива о пословима који су неспојиви са службеном дужношћу запослених и постављених лица у Пореској управи, број 110-47/2005-05 од 27. децембра 2005. године, коју је издао директор Пореске управе, није у сагласности са Уставом и законом, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Правилник о евиденцији и документацији о правоснажним одлукама судова о заштити због дискриминације полова, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Решење о поништавању свих изборних радњи и свих одлука Изборне комисије Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Решење о разрешењу генералног конзула Републике Србије у Трсту, Република Италија, Владимира Николића, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Стратегије супротстављања илегалним миграцијама у Републици Србији за период 2009-2014. године, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Етички кодекс Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Пословник Владе Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Одлука о допунама Одлуке о посланицима на сталном раду у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о давању овлашћења за регистрацију, отварање и пословање Представништва Аутономне Покрајине Војводине у Бриселу, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о образовању Покрајинског савета националних заједница, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о изменама Одлуке о образовању Савета за избегла, прогнана и расељена лица, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о изменама и допунама Пословника о раду Покрајинског омбудстмана, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о Управи за заједничке послове покрајинских органа, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Покрајинска скупштинска одлука о изменама и допунама Покрајинске скупштинске одлуке о Скупштини Аутономне Покрајине Војвосине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Службени лист града Београда

Одлука о измени Одлуке о заштитнику грађана, Службени лист града Београда бр. 41/2010

Одлука о братимљењу града Београда, Република Србија и градске општине Љубљана, Република Словенија, Службени лист града Београда бр. 42/2010

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Владе Народне Републике Кине о обезбеђењу Републици Србији концесионалног зајма Народне Републике Кине, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Уговора о државном концесионалном зајму за Пројекат систем NUCTECH за инспекцију контејнера/возила између Владе Републике Србије као зајмопримца и Кинеске Eksport-Import банке као зајмодавца, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Допуна конвенције о стварању Савета за царинску сарадњу, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Кабинета министара Украјине о узајамној помоћи у царинским питањима, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Протокола између Владе Републике Србије и Владе Чешке Републике уз Споразум о економској сарадњи између Савета министара Србије и Црне Горе и Владе Чешке Републике, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Чешке Републике о изменама и допунама Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Републике Чешке о узајамном подстицању и заштити улагања, потписаног 13. октобра 1997. године, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Малте о узајамном подстицању и заштити улагања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Азербејџан о трговини и економској сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Савета министара Босне и Херцеговине о сарадњи у области туризма, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Арапске Републике Египат о економској, техничкој и научној сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума о сарадњи у области туризма између Владе Републике Србије и Владе Арапске Републике Египат, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Арапске Републике Египта, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области хуманитарног реаговања у ванредним ситуацијама, спречавања елементарних непогода и техногених хаварија и уклањања њихових последица, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 10/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Црне Горе о размени средстава и документације, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Црне Горе о сарадњи у заштити од природних и других катастрофа, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Аргентине о сарадњи у области ветеринарства, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Арапске Републике Египат о ветеринарској сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Републике Тунис о сарадњи у области ветерине, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума о научно-техничкој сарадњи у области пољопривреде између Владе Републике Србије и Владе Републике Тунис, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума о међународном друмском превозу између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Белгије, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Протокола из 1992. године о изменама и допунама Међународне конвенције о грађанској одговорности за штету проузроковану загађењем нафтом, усвојене 29. новембра 1969. године, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Протокола из 1992. године о изменама и допунама Међународне конвенције о оснивању Међународног фонда за накнаду штете проузроковане загађењем нафтом, усвојене 18. децембра 1971. године, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Одлуке ЕСАА Заједничког комитета бр. 1/2008 од 10. децембра 2008. године којом се замењују Анекс 1 Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије

привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Закон о изменама и допунама Закона о банкама, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Закон о изменама и допунама Закона о осигурању депозита, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Закон о давању гаранције Републике Србије у корист Export Development Canada по задужењу РТБ Бор – Групе рударско-топионичарског басена Бор д.о.о. у реструктурирању, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Закон о изменама и допунама Закона о дувану, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Закон о изменама и допунама Закона о играма на срећу, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Закон о изменама и допунама Закона о платама државних службеника и намештеника, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Уредба о усклађивању номенклатуре царинске тарифе за 2011. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2010

Уредба о изменама Уредбе о начину предлагања пројеката чија је реализација у функцији подстицања грађевинске индустрије Републике Србије и о праћењу динамике финансирања тих пројеката, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступку и начину на који законити ималац акција Акционарског фонда даје налог брокеру за прву продају акција, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о мерама подршке грађевинској индустрији кроз субвенционисање камате по кредитима за финансирање стамбене изградње у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о допуни Уредбе о условима и начину ангажовања оператера за приређивање класичних игара на срећу и агената за продају срећака, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о изменама Уредбе о начину предлагања пројеката чија је реализација у функцији подстицања грађевинске индустрије Републике Србије и о праћењу динамике финансирања тих пројеката, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о одлагању отпада на депоније, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Уредба о изменама Уредбе о условима и начину коришћења премије за млеко за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Уредба о садржини, начину и поступку вођења Регистра мера и подстицаја регионалног развоја, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма изградње, реконструкције и одржавања водопривредних објеката за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Уредба о престанку важења Уредбе о поступку за установљење географске ознаке порекла и признању својства овлашћеног корисника и признању својства овлашћеног корисника географске ознаке порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Уредба о царински дозвољеном поступању са робом, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Уредба о измени Уредбе о условима и критеријумима за субвенционисање динарских кредита за подстицање домаће потражње у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о измени Уредбе о мерама подршке грађевинској индустрији кроз субвенционисање камате за стамбене кредите и дугорочно стамбено кредитирање у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о измени Уредбе о условима за субвенционисање каматних стопа за кредите за одржавање ликвидности и финансирање трајних обртних средстава и за извозне послове у 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о измени Уредбе о условима за субвенционисање каматних стопа за кредите за одржавање ликвидности и финансирање трајних обртних средстава и за извозне послове у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о изменама Уредбе о условима и начину подстицања производње и продаје трактора и прилључних машина за тракторе у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о изменама Уредбе о субвенционисању продаје трактора у Републици Српској у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о изменама Уредбе о условима за подстицање производње и запошљавања у девастираним подручјима у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма о расподели и коришћењу подстицајних средстава за очување и одрживо коришћење генетичких ресурса домаћих животиња за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Уредба о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Уредба о висини накнаде за коришћење неметаличних сировина за добијање грађевинског материјала за 2011. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Уредба о допуни Уредбе о мерама подршке грађевинској индустрији кроз субвенционисање камате за стамбене кредите и дугорочно стамбено кредитирање у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Уредба о поступању са одређеним стварима у државној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Уредба о висини и начину остваривања права на једнократну новчану помоћ, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Одлука о измени Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројекта Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Одлука о минималним условима за закључење уговора о финансијском лизингу и о начину исказивања лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем тог уговора, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Одлука о образовању Буџетског фонда за ванредне ситуације, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Одлука о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Одлука о допуни Одлуке о условима и начину одобравања краткорочних динарских кредита банкама, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Одлука о престанку важења Одлуке о посебним мерама подршке финансијској стабилности земље, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Одлука о престанку важења Одлуке о условима и начину обављања своп куповине и своп продаје девиза између Народне банке Србије и банака, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Одлука о утврђивању режима курса динара, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Одлука о условима и начину одобравања банкама краткорочних кредита за ликвидност на основу залоге хартија од вредности, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Одлука о утврђивању Програма монетарне политике Народне банке Србије у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Одлука о вредности коефицијената за обрачун висине накнаде за лиценце за обављање енергетских делатности за 2011. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Одлукс о образовању Радне групе за предлагање мера у циљу подршке грађевинској индустрији Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Одлука о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2011. години, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Одлука о одређивању пољопривредних и прехрамбених производа за које се плаћа посебна дажбина при увозу и износу посебне дажбине, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Одлука о сврставању робе које је донео Комитет за Хармонизовани систем Светске царинске организације, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Одлука о изменама и допунама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за реализацију пројеката Националног инвестиционог плана утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Одлука о измени Одлуке о образовању Фонда за подстицање развоја пољопривредне производње у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Одлука о измени Одлуке о образовању Националне комисије за рачуноводство, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Одлука о изменама и допуни Одлуке о садржини обрасца полисе осигурања од аутоодговорности и начину вођења евиденције преузетих полиса, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Правилник о начину овлашћивања привредних субјеката и других правних лица за обављање послова оверавања мерила и о вођењу регистра овлашћених тела, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Правилник о условима за обављање послова оверавања мерила, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Правилник о садржини и изгледу Јединственог регистра акредитованих регионалних развојних агенција, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и условима уписа и вођења Регистра пољопривредних газдинстава, обрасцима захтева за упис и обнову регистрације и

прилога, документацији која се прилаже уз захтев, начину чувања података, као и о условима за пасивни статус пољопривредног газдинства, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Правилник о начину складиштења, паковања и обележавању опасног отпада, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2010

Правилник о измени Правилника о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Правилник о садржини захтева за регистровање ознака географског порекла и садржини захтева за признавање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Правилник о висини накнада за обављање делатности електронских комуникација, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Правилник о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2010

Правилник о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације свиња, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за услуге које пружа Агенција за привредне регистре у оквиру Регистра заложног права на покретним стварима и правима, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за услуге које пружа Агенција за привредне регистре у оквиру Регистра финансијског лизинга, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Правилник о дозволама за обављање делатности промета, односно дозволама за коришћење нарочито опасних хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Правилник о допуни Правилника о начину подстицања производње, ремонта и продаје грађевинских машина и теретних моторних возила-камиона и спровођења субвенционисане куповине теретних моторних возила-камиона произведених у Републици Србији заменом старо за ново у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Правилник о допуни Правилника о начину подстицања производње, продаје и спровођења субвенционисане куповине аутобуса произведених у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Правилник о садржини, начину вођења и изгледу Регистра издатих дозвола за управљање отпадом, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Правилник о техничким захтевима за површинску експлоатацију лежишта минералних сировина, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Правилник о начину узимања узорака робе од стране царинског органа, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Правилник о техничким и другим захтевима за течни нафтни гас, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Правилник о начину и поступку за управљање отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Правилник о начину и поступку управљања отпадним возилима, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Правилник о допуни Правилника о условима и начину субвенционисања продаје трактора у Републици Српској у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Правилник о допуни Правилника о начину подстицања производње и продаје трактора и прикључних машина за тракторе у Републици Србији у 2010. години, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом и без права на одбитак претходног пореза, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину исказивања прихода и расхода ради утврђивања добити коју стална пословна јединица нерезиденцијалног обвезника оствари на територији Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину разврставања сталних средстава по групама и начину утврђивања амортизације за пореске сврхе, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Решење о коришћењу средстава за накнаду штета услед елементарних непогода, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Упутство за примену Одлуке о минималним условима за закључење уговора о финансијском лизингу и о начину исказивања лизинг накнаде и других трошкова који настају закључењем тог уговора, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Упутство о утврђивању превентивних мера за безбедно чување, складиштење, односно коришћење нарочито опасних хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Исправка Закона о изменама и допунама Закона о заштити природе, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Усклађени динарски износи пореза на употребу, држање и ношење добара, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о образовању Буџетског фонда за шуме Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о образовању Радне групе за израду модела финансијског механизма за обезбеђивање сопственог учешћа и предфинансирање пројеката које суфинансира Европска унија, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Одлука о образовању Буџетског фонда за воде Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Одлука о образовању Буџетског фонда за развој ловства Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Одлука о висини накнаде за рад за саветника председника и саветника потпредседника Владе Аутономне Покрајине Војводине, без заснивања радног односа, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Решење о утврђивању измена и допуна Програма руралног развоја Аутономне Покрајине Војводине за 2010. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Решење о утврђивању Програма распореда и коришћења средстава за реализацију Пројекта „Коришћење сопствене биомасе у енергетске сврхе у пољопривредним школама на територији Аутономне Покрајине Војводине, које за подручје рада имају само пољопривреду, производњу и прераду хране“, као и обим средстава за спровођење овог програма и начин њиховог распоређивања и коришћења, са Програмом, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Решење о утврђивању измена и допуна Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2010. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Решење о утврђивању измена и допуна Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2010. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Службени лист града Београда

Одлука о ребалансу буџета града Београда за 2010. годину, Службени лист града Београда бр. 41/2010

Одлука о измени Одлуке о мерилима за утврђивање налнаде за уређивање грађевинског земљишта, Службени лист града Београда бр. 41/2010

Решење о одређивању цене ауто-такси превоза путника на релацији Аеродром „Никола Тесла“ Београд – подручје града Београда, Службени лист града Београда бр. 40/2010

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Споразума о сарадњи у области здравства између Републике Србије и Државе Кувајт, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Кипар о социјалној сугурности, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Краљевине Белгије о социјалној сугурности, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о изменама и допунама Закона о здравственој заштити, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Закон о допунама Закона о коморама здравствених радника, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Закон о психоактивним контролисаним супстанцама, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Уредба о допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Уредба о измени Уредбе о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Уредба о изменама и допунама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 95/2010

Одлука о измени Одлуке о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Одлука о висини минималне зараде за период јул-децембар 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Одлука о измени Одлуке о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Одлука о мрежи установа социјалне заштите за смештај корисника, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Правилник о увозу и извозу одређених опасних хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима, начину и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2010

Правилник о утврђивању мера откривања и дијагностике заразне болести трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења, као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима, Службени гласник Републике Србије бр. 96/2010

Правилник о програму и садржини посебног стручног испита, и издавању и одузимању дозвола за заступање у царинском поступку, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2010

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о оснивању Завода за трансфузију крви Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 22/2010

Службени лист града Београда

Правилник о измени Правилника о звањима, занимањима и платама запослених у Градској управи, Службени лист града Београда бр. 39/2010

Закључак о измени интервентних мера заштите најугроженијих грађана, Службени лист града Београда бр. 39/2010

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Закон о потврђивању Споразума о научној и технолошкој сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Италије, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Сједињених Америчких Држава о научно-технолошкој сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Аустрије о научној и техничкој сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, бр. 12/2010

Уредба о републичким наградама за посебан допринос развоју културе, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2010

Одлука Уставног суда Републике Србије којом се утврђује да следеће одредбе Закона о изменама и допунама Закона о јавном информисању, Сл. гл. РС, бр. 71/2009 нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговорима: чл. 1. став 1. којом је у члану 14. Закона о јавном информисању,Сл. гл. РС, бр. 43/03 и 61/05, додат нови став 1. и то у делу који гласи: „Јавно гласило може основати домаће правно лице (оснивач јавног гласила)“, одредбе члана 2. којим је после члана 14. Закона о јавном информисању додат нови члан 14а и то ст. 5. до 7. члана 14а; одредбе чл. 4. до 6. и престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у Службеном гласнику, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Одлука о измени Одлуке о броју студената за упис у прву годину студијских програма мастер академских студија који се финансирају из буџета за високошколске установе чији је оснивач Република за школску 2010/2011. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2010

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Војвођанског симфонијског оркестра, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 21/2010

Службени лист града Београда

Одлука о изменама и допунама Одлуке о награди града Београда, Службени лист града Београда бр. 41/2010

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом у октобру 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом без пореза и доприноса исплаћеним у октобру 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом исплаћеним у новембру 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2010

Подаци о просечним месечним зарадама по запосленом без пореза и доприноса исплаћеним у новембру 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр.99/2010

Индекси цена на мало за новембар 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Индекси трошкова живота за новембар 2010. године, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Коефицијенти раста цена у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2010

Службени лист града Београда

Показатељ раста цена на мало у новембру 2010. године, Службени лист града Београда бр. 41/2010

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ, СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКА УПРАВЕ У 2010. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	ГЛАС ЈАВНОСТИ		+
2.	ДАНАС	+	+
3.	ПОЛИТИКА	+	+
4.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ	+	+
5.	НИН	+	+
6.	КУРИР	+	
7.	СТАНДАРД		+
8.	ВРЕМЕ	+	+
9.	PRESS	+	+
10.	БЛИЦ	+	

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	+	+
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ	+	
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ	+	
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА	+	

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ: лист за књижевност и друштвена питања	+	
2.	PC PRESS	+	
3.	MIKRO PC-WORLD	+	
4.	ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА: месечни пословни часопис	+	
5.	СУДСКА ПРАКСА: месечни информативни часопис	+	
6.	ФИНАНСИЈЕ: стручни часопис за теорију и праксу финансија	+	

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

		Смештај у библиотекама	
		Немањина 22-26	Андрићев венац 1
1.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД	+	
2.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ	+	
3.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	+	
4.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА	+	
5.	САОПШТЕЊЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ	+	
6.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЈАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА	+	

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

БИЛТЕН
ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
Септембар 2010

Београд, Октобар 2010.

САДРЖАЈ

ТЕКУЋА МАКРОЕКОНОМСКА И ФИСКАЛНА КРЕТАЊА 4

I Макроекономска кретања 13

II Фискална кретања 31

Буџет Републике Србије 33

Буџет Војводине 49

Буџети општина и градова 53

Финансијски планови ООСО 59

III Јавни дуг 67

IV Методолошка објашњења 75

PC World Mikro

DECEMBAR 2010
Godina 14 • Broj 12 • www.mikro.rs

TEMA BROJA

26 100 najboljih proizvoda u 2010. godini

NOVOSTI

10 Otkažite kablovsku TV, ako smete
12 Skrivena unapređenja u IE9
12 Održana manifestacija JobFair
13 Humanitarna akcija „Jedna kaseta – jedan dečiji osmeh"
14 Sinergija 2010
16 Intervju: Rafal Lukavjecki

NOVI PROIZVODI

18 Ažurirajte firmver vaših elektronskih uređaja
22 Prenosivi računar HP Envy17
22 Prenosivi računar Samsung Q430
24 Canon Powershot SD4000
24 Prenosivi računar Clevo W860CU
25 Nova verzija programa PhotoPlus

F-Secure.
KVIZ: Odgovorite tačno na pitanje i osvojite jednogodišnju licencu za F-Secure Internet Security 2011

VODIČ KROZ WEB

72 Uvod
73 Lokacije

PRIKAZI HARDVERA I SOFTVERA

36 Test prenosivih čvrstih diskova
48 Pametni telefon Dell Streak
52 Prenosivi računar Fujitsu LifeBook PH530
54 Chieftecovo postolje za prenosive računare
55 Appleovi računari MacPro
56 AMD-ove grafičke kartice
57 Chieftecovo serversko kućište
58 Konica Minolta Bizhub C220
58 E-čitači Prestigio
61 Slušalice Jabra Clipper
62 Logitechove periferije za igrače
63 Asusov računar-tastatura

MULTIMEDIJA

68 Deset stvari koje treba da znate pre nego što kupite HD televizor
70 Kartica InfiniTV4
71 Appleov iPod Touch četvrte generacije

MALI SAVETI

76 Kako da automatizujete vašu kuću
80 Photoshopovi alati za retuširanje

RUBRIKE

9 Uvodna reč
84 Mobilni uređaji
92 MikroDVD
98 Vodič za kupovinu
98 Lični stav

#172 PC PRESS

DECEMBAR 2010

#172 · Decembar 2010 · www.pcpress.rs · www

Vesti 8
Kako se svađati na Internetu 16
Metronom 20
Intervju 116
Dnevnik: Kauč kodeks 120

MacBook Air: Pogled u vazduh
Branko Nikitović

MacBook Air, najlakši *notebook* na svetu, u prvoj verziji nije postigao očekivani tržišni uspeh. Sada se pred nama našla nova generacija ovog mališana - pogledajmo da li su ispravljeni nedostaci prethodnika

Put u treću dimenziju
Voja Gašić

Da li ćete nositi anaglifske, polarizacione ili prekidačke naočari, da li će na svakom oku biti po monitor ili ćete sliku gledati uživo, bez ikakvih gedžeta? Upoznajmo tehnologije za zavaravanje očiju i mozga

Kućna automatika
Mladen Mijatović

Koliko bi vam značilo da kućne uređaje možete da uključujete sa jednog mesta, zajedničkim daljinskim upravljačem? Još ako je taj daljinski vaš mobilni telefon ili neki računar koji povezan na Internet.

Srpski Office, treći put
Dragan Grbić

Microsoft lokalizuje svoje ključne sisteme objavljuje nacionalne verzije nekoliko meseci po izlasku osnovnih. Treći put po redu, do nas stiže *Microsoft Office* na srpskom. Ima li pomaka na bolje?

ERP za vaš džep
Marko Herman

Kako se malim preduzećima investicija u ERP rešenje može učiniti previsokom, ona je opravdana podizanjem efikasnosti poslovnih procesa. Pogledajmo kakva je ponuda na domaćem tržištu...

TV manija
veliki test 50 televizora

Iz prodavnica vas mame atraktivni televizori velike dijagonale sa full HD ili čak 3D slikom, a vaš operater vas izaziva novim HD signalom i video-on-demand servisom. Uz sve to ide i Nova godina, tradicionalno vreme kupovine televizora. Posetili smo „Tehnomaniju" i za vas izabrali najatraktivnije modele

Bojan Stanojević, Voja Gašić

124 Access bajtovi
125 Windows 7 bajtovi
126 Office bajtovi
128 Odabrani bajtovi
139 Vedra strana

Fujitsu za (malo) dublji džep

Bojan Stanojević

Na tržištu je mnogo prenosivih računara po primamljivim cenama. Koliko je isplativa investicija u skuplje modele koji se proizvode u Nemačkoj ili Japanu? Isprobali smo pet *Fujitsu notebook*-a raznih koncepcija

Akrobatska desetka

Bojan Stojanović

Novi *Acrobat X* krasi zvučno ime, ali ne previše novih opcija. Ipak, on donosi sveže ideje u načinu korišćenja programa i okruženje neprikosnovenog kvaliteta za sve oblasti rada sa PDF dokumentima.

HARDVER

Samsung Omnia i Win Phone 7 48
Marko Savković

MP5 plejeri 54
Branislav Bubanja

Ndrive: Navigacija sa stilom 56
Mladen Mijatović

Sony Reader 67
Jovan Bulajić

Review 58
uređuje Bojan Stanojević

OKI MB470: Sve na jednom mestu 58
Zoran Dranković

LG LED monitori 62
Bojan Stanojević

Gigabyte: Bez ventilatora 63
Miljan Vekić

LG 3D Soundbar 64
Branislav Bubanja

HX300G: Veliki mali projektor 65
Voja Gašić

PC PIX 70
uređuje Nenad Veljković

Olympus E5 70

Pink strane 73
uređuju A. Maksimović i A. Šakić

SOFTVER

Corel Designer Technical Suite X5 86
Aleksandar Rakić

SolidEdge ST3 88
Mladen Mijatović

Blu-ray moding 92
Branislav Bubanja

3D iz Photoshop-a 94
Nenad Veljković

Uslužni programi 98
Jovan Bulajić

PCBiz 104

AB Soft: Suština je podrška
Marko Herman

ISSN 0350-2236
CIP 005
COBISS.SR-ID 99863

www.poslovnapolitika.com

Sadržaj

contents

9-10 • 2010.

Akcenti

2 **FISKUS PRED IZAZOVOM** *(Mr Goran Nikolić)*

Izlog knjiga

3 **Goran Nikolić: EKONOMIJA SVAKODNEVICE**

Ekskluzivno

4 **Predrag Đurović,** predsednik Upravnog odbora, **AD „Žitopromet"** – Senta
KONTINUITET STABILNOG POSLOVANJA

Gledišta

8 **NEKI ASPEKTI EKONOMSKE KRIZE U SVETU I NJEN UTICAJ NA PRIVREDU SRBIJE**
(Mr Mirko Kesić)

Koridor 10 – održivi put integracija

16 **ZNAČAJ KORIDORA 10 ZA RAZVOJ SRBIJE**
(Prof. dr Borislav Stojkov, mr Đorđe Milić)

19 **MOGUĆNOSTI FINANSIRANJA SAOBRAĆAJNE INFRASTRUKTURE U REPUBLICI SRBIJI KROZ IPA PRETPRISTUPNI FOND EVROPSKE UNIJE**
(Dejan Zlatković)

26 **INTERMODALNI TERMINAL NA KORIDORU 10 – Slobodna zona Pirot**
(Dr Dragan Č. Kostić)

Ekonomski odnosi sa inostranstvom

35 **SRBIJA I CEFTA 2006** *(Dr Dejan Jovović, Zorica Radovanović)*

Javne finansije

39 **REVIZIJA IZVRŠENJA BUDŽETA** *(Prof. dr Ivan Milojević, mr Dijana Božić)*

Revizija

42 **DELOKRUG, STANDARDI, KODEKS ETIKE I POVELJA INTERNE REVIZIJE**
(Mr Milan (Mijodrag) Milunović, doc. dr Slađana Perović)

Osiguranje

48 **FINANSIJSKI ASPEKTI OBRAČUNA PRENOSNIH PREMIJA U NEŽIVOTNOM OSIGURANJU**
(Sanja Radovanović, mr Aleksandar Sandić, mr Željko Radovanović)

Ekologija/ekonomija

52 **ŽIVOTNA SREDINA KAO ČINILAC USPEŠNOSTI PROIZVODNOG PROCESA**
(Stevan M. Mušicki, Vuk Božović, Aca J. Ranđelović)

Menadžment ljudskim resursima

56 **VAŽNOST MENADŽMENTA LJUDSKIH RESURSA I UNAPREĐENJE HR PRAKSE U ORGANIZACIJAMA** *(MSc Dragana Bradonjić)*

Organizaciono ponašanje

60 **LIDERSTVO I MOTIVACIJA** *(Dr Vladimir V. Radovanović)*

Marketing

66 **PROCENA VREDNOSTI BRENDA** *(Mr Draženko Lukač)*

70 **BRENDIRANJA U SRBIJI – POETIKA SAVRŠENSTVA** *(Dragan Pejić)*

Privredna panorama

74 **Institut za kukuruz „Zemun Polje" – DAN POLJA ZP HIBRIDA**

75 **Apoteka „Beograd" – DRUŠTVENA ODGOVORNOST APOTEKE „BEOGRAD"**

76 **„Agrobiznis Srbije – Perspektive razvoja u 2011"**

Novi projekat Hemofarm inženjeringa u Rusiji

POSLOVNA POLITIKA AD

izdavačko i konsalting preduzeće
11080 Zemun, Kej oslobođenja 29

Direktor i glavni i odgovorni urednik
Manager/Editor-in-Chief
Vladimir TRAJKOVIĆ

Urednik/Editor
Olga ILIĆ

Tehnički urednik/Art and Lay-out
Radmilo STANKOVIĆ

Organizator marketinga/Marketing Associate
Smiljka GAVRILOVIĆ

Telefon/Telephones:
Redakcija/Editorial Office: **2611-293**
Pretplata/Subscription Dpt.: **2192-038**
Telefax: **011/2611-428**
E-mail: **office@poslovnapolitika.com**
pretplata@poslovnapolitika.com

STRUČNI SARADNICI:

Prof. dr Petar ĐUKIĆ, dr Dragana ĐURIĆ, dr Zdenka ĐURIĆ, prof. dr Nadica FIGAR, dr Dragovan MILIČEVIĆ, prof. dr Radovan PEJANOVIĆ, prof. dr Aleksandar GRAČANAC, dr Snežana GRK, dr Vladana HAMOVIĆ, Mihailo JOVANOVIĆ, dr Mirjana KNEŽEVIĆ, prof. dr Branko MARIČIĆ, dr Vesna MILANOVIĆ – GOLUBOVIĆ, prof. dr Vesna MILIČEVIĆ, prof. dr Mirjana PETKOVIĆ, prof. dr Goran PITIĆ, prof. dr Nebojša SAVIĆ, mr Slobodan STOJANOVIĆ, dr Marijana VIDAS – BUBANJA, dr Miroslav ZDRAVKOVIĆ, prof. dr Sofija ADŽIĆ, prof. dr Sreten ĆUZOVIĆ

Pretplata za 2010./
Subscription rate for 2009: **10.260 dinara**

Pretplata na ONLINE izdanje časopisa
New Text Document.txt
(PDF format) **4.320 dinara**

Pretplata za inostranstvo/
Yearly subscription rate outside Serbia: **150 €**

Tekući račun broj: **160-68463-36,**
Banca Intesa, Beograd

Devizni račun: **5401000-140-7838,**
LHB banka, Beograd

Redakcija zadržava sva prava redakture tekstova, naslova, međunaslova i tehničkog oblikovanja svih primljenih materijala. Rukopisi se ne vraćaju.

All right reserved to edit all texts, headlines, subtitles, and lay-out of all the received materials. Manuscripts are not turned back.

Preštampavanje dozvoljeno samo uz navođenje izvora.
Reproduction permitted, quoting the source.

Slog/Prepress: **„Kvartet V"**, Beograd

Štampa/Printed by: **„AMD SISTEM"**, Zemun

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све изражајнијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотека Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посреди књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектиру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ће ове књиге (из којих дајемо само изводе) моћи да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

МОНОГРАФСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1. МИСАО: књижевно социјални часопис, Београд, 1923.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКУ УМЕТНИЧКУ КУЛТУРУ.

И ако Југословени поседују богату традицију народне уметности која се манифестује у ношњи, везиву, ткиву и накитима кућа и практичних предмета; и ако је историја Југословена у уској вези са архитектуром дивних задужбина у Старој Србији и Македонији и монументалних храмова у Истри и Далмацији; — ипак се данас, на жалост, не може говорити о југословенској уметничкој култури. Вековне борбе са Турцима с једне стране а с друге робовање непријатељу, који је са планом спречавао сваки слободнији развитак, учинише да су Југословени изгубили сваки континуитет с уметношћу своје прошлости. Живећи у варошима под непосредним упливом разних псевдокултура, они су временом уништили у себи и оно прирођено уметничко осећање које се тако јасно опажа у широким народним слојевима. Колико су поједини делови југословенског народа назадовали, најбоље ће се увидети када се упореди сувремена архитектура Љубљане, Загреба и Београда с архитектуром њихове прошлости. Посматрајући неукусне модерне грађевине Београда, Загреба и Љубљане, треба признати да сувремена југословенска архитектура говори више о југословенској уметничкој некултури него култури. Свака је уметничка култура у најужој вези са развитком архитектуре која је у неку руку водитељица осталих уметности: сликарства и вајарства. Тако дуго док интелигентни кругови не увиђају потребу удобног становања у собама с укусним намештајем, лепим сликама и киповима, не може се развити естетичка архитектура која чини главне основе стварања уметничке културе појединога народа.

Истакнуо сам како сувремену југословенску архитектуру најбоље представљају три вароши: Љубљана, Загреб, Београд. Док је Београд у главном, без архитектурске традиције, Загреб и Љубљана поседоваху већ у XVI веку занимљиву архитектуру хармоничних цркава и приватних палата. Заслугом италијанских досељеника, у Љубљани се у XVII веку толико пропагисала итали-

јанска култура да је готово сва интелигенција говорила италијански. У оно време, словеначки духовни живот беше под непосредним утицајем италијанскога. Словеначка је интелигенција посећивала италијанске универзитете а италијански су мајстори долазили у Љубљану да дижу монументалне цркве и сликовите палате. Црквену је архитектуру унапређивало високо свећенство а световњачку богато племство. Док љубљанске цркве поседују репрезентативне фасаде, љубљанске се палате споља не разликују много од обичних кућа. Али њихова унутрашњост показује ретко богаство архитектурских форама. Штета што је у новије доба највећи део ових палата претворен у обичне најамне куће. Када се, пак, 1895 јавио јаки земљотрес, многе су палате толико оштећене да се њихова архитектура могла спасити једино савесном рестаурацијом. Али, на жалост, овакове се рестаурације редовно нису предузимале. Мирне се душе препуштало несавесним спекулантима да оштећене палате једноставно руше и на њиховом месту дижу модерне накараде. Срећом, нешто се боље поступало са оштећеним црквама. Њихове су рестаурације, додуше, изводили страни мајстори, али треба жалити што су они били више дилетанти него уметници. У жељи да оштећене цркве учине што „лепшима“ они су често компоновали нове шаблонске фасаде које су без икакве везе с архитектуром унутрашњости. На овај су начин упропашћене многе барокне цркве које су давале архитектури Љубљане нарочито обележје.

Док су барокне цркве и палате градили, највећим делом, италијански мајстори, нове репрезентативне зграде и најамне куће дизаху редовно бечки или грацачки бирократски инжењери. Поред утицаја ових странаца, чија дела истичу, у најбољем случају, суви академизам, у модерној се Љубљани највише опажају судбоносни утицаји домаћих предузимача који су дизали неукусне куће са фасадама што естетички вређају. Значајно је да суврмена љубљанска архитектура поседује само малени број зграда које стоје на европској висини. То су, пре свега, зграде словеначког архитекта Макса Фабианија од којих заузимају видно место Штампарија Клајнмајер и Бамберг; затим, две велике куће сарајевског архитекта Ванцаша: надбискупска Гимназија и импозантни хотел Унион; најзад, словеначко Гледалишче, дело прашкога професора Владимира Храскога, изведено у ренесансистичком стилу; и хотел у парку Тиволи који је замислио словеначки архитект Ћирил Кох у горњокрањском народном стилу.

Као Љубљана, и Загреб је у прошлости имао лепу архитектуру која је дошла до најјачега изражаја у црквама и палатама Горњега Града и Каптола. Стари Загреб са катедралом, већницом, бискупским двором, језуитским манастиром, са црквама св. Марка и св. Катарине, са палата хрватске аристократије поседоваше занимљиву физиономију. Штета што су у новије доба многе репрезентативне куће и приватне палате варварски поништене, и на њиховом месту подигнуте баналне кућерине које су у грубом нескладу с интимном архитектуром историјскога Загреба. Треба жалити што сликовита архитектура старога Загреба није повољно утицала на загребачку новију архитектуру. Док архитектура старога Загреба истиче угодну хармонију, архитектура је новога Загреба пуна неугодне дисхармоније, представљајући хаос најразличитијих смерова. Изузевши малени број солидних академских зграда и неколико успелих модерних кућа, нови Загреб обележују, у главном, дилетантски радови недаровитих архитеката.

Истом у најновије доба, у загребачкој се архитектури јавише даровити појединци који прекинуше са пуким подражавањем страних узора, настојећи да у своја дела унесу што више личнога осећања. У томе су највише успели Виктор Ковачић, Хуго Ерлих и Едо Шен који су загребачкој архитектури дали највиши уметнички израз. Треба жалити што су ова три најспособнија архитекта сразмерно мало градили. И ако су Ковачић и Ерлих досад показали ретку спрему и високо схватање не само за градњу најамних кућа, породичних вила, репрезентативних палата и монументалних цркава него и за рестаурацију историјских грађевина и регулацију целога града, они су редовно били игнорисани и од званичних фактора и од имућних приватника. Зато се не треба чудити што у архитектури модернога Загреба преовлађују неукусни радови неспособних архитеката и некултурних предузимача.

Раније сам нагласио како Београд не поседује архитектурску традицију која би била од какве веће уметничке вредности. Водећи кроз векове непрекидне борбе са Турцима, Београд се никако није могао архитектурски развити. Када је, пак, постао престоница ослобођене Србије, надлежни су фактори његовој архитектури посвећивали врло малену пажњу, препуштајући градњу државних и репрезентативних зграда редовно шаблонским консервативним инжињерима. Нешто је боље напредовала београдска архитектура када се на техничком факултету

Универзитета основало архитектурско одељење. Заслугом Андре Стефановића у Београду се почеле дизати монументалне грађевине у историјским стиловима које истицаху западно европско схватање. У новије време, архитектура је београдских улица све више назадовала док, најзад, не беше препуштена на милост и немилост којекаквих неваспитаних спекуланата. Управо је невероватно да се у Београду, културном средишту Србије, која је дала југословенској науци, политици, књижевности и критици највеће корифеје, могао подићи толики број неукусних кућа које, својом варварском спољашношћу и непрактичном унутрашњошћу вређају не само естетички него и физички. У најновије време опажају се, додуше, настојања ретких појединаца (Петар Бајаловић) да се београдска архитектура подигне на уметничку висину, али она нису, на жалост, још дошла до виднога изражаја.

Из горњега приказа сувремене архитектуре Љубљане, Загреба и Београда, свак ће се лако уверити како југословенска архитектура далеко заостаје за архитектуром културних народа. Док је у архитектури западних градова дошла до изражаја истанчана култура, архитектура југословенских градова говори о грубој некултури. Ова је некултура, у главном, резултат опште уметничке неваспитаности. Тако дуго док се у југословенским школама не буде уметничком васпитању посвећивала већа пажња; тако дуго док југословенска интелигенција не буде осећала уметност као унутрашњу потребу; тако дуго док званични фактори не буду схватили морално и национално значење уметника; — неће се моћи развити југословенска уметничка култура. Треба већ једном прекинути са застарелим наивним мишљењем да су југословенски уметници сувишни луксус који се, у најбољем случају, може употребити за пропаганду и репрезентацију на страни. Треба увидети да су уметници највиши израз и цвет народне културе, и да вредност појединога народа зависи од њиховог деловања у народној средини. То значи: није доста само поседовати велике уметнике него треба умети што више се користити њиховим деловањем. Шта нам, на прилику, користи поседовати генијалнога Мештровића и великога Плечника када нисмо у стању да схватамо њихова дела? Треба ли већих доказа наше уметничке некултуре од чињенице да до данас нисмо осетили потребу подићи у нашој средини макар какву дашчару за Мештровићева најзнатнија дела којима нас је толико задужио пред културним Западом; — или од

чињенице да ће наскоро славити своју педесетогодишњицу највећи југословенски архитект којему до данас нисмо дали прилике да изведе у нашој средини ни најобичнији кокошињак ?!

Крајње је време да се увиди потреба деловања најспособнијих уметника у југословенској средини. Да се, пак, што пре дође до југословенске уметничке културе, потребно је да њихово деловање буде концентрисано на уметничким занатским школама којима би се најбоље могле не само унапредити наше запуштене занатске струке него и одгојити генерације које би југословенску архитектуру подигле на уметничку висину. Овакове су школе оснивали велики западни народи када се, почетком прошлога века, њихова уметничка култура налазила у декадансу, па нема сумње да би оне у велико придонеле и цветању наше архитектуре и уметничкога заната без којих се не може замислити успешни развитак југословенске уметничке културе.

Коста Страјнић.

НАШИ САРАДНИЦИ:

ИВО АНДРИЋ.

Песник Иво Андрић најотменији је меланхолик у нашој послератној поезији.

Последњи мушки потомак једне старе сарајевске породице, Иво Андрић се — после свршених студија из филозофије у Загребу, Бечу и Кракову — појавио пред сам рат песмама као вер-либриста. Рат га је затекао у Сплиту на лечењу, и тамо је био уапшен. Дуго је провео по тамницама, као и многи из народне интелигенције, гоњени од Хабзбургшке монархије. Тако је свој бол уздигао до екстазе како то сам вели.

Иво Андрић је до сада публиковао три своје књиге: *Ex ponto; Немири;* и *Пут Алије Ђерзелеза* (новела).

Све три књиге дишу великом топлином осећаја, лепотом стила, и најискренијом спонтаношћу; све се у њему разговара са душом, и сав је у *екстази самоће.*

Али његова меланхолија није у ствари песимизам. Из бола ниче радост и чежња за јачином; уједно он сања о једној „апсолутној доброти без граница"; саосећа за човечанство и има пуно љубави за све у страдању.

Он је модерни незадовољник — до своје мистичности.

Иво Андрић је наш најсимпатичнији мозаик у послератном књижевном прогресу.

НАШИ САРАДНИЦИ:

МИЛАН ГРОЛ

Управник Народног Позоришта у Београду.

Прослава педесетогодишњице рада Народног Позоришта у Београду (16., 17., 18. ов. м.) везана је данас историјски за име г. Милана Грола.

Рођен у Београду, и свршивши студије у Београду и Паризу, г. Грол је још на универзитету са Скерлићем и Кошанином активно учествовао и у политичком покрету. Од тада до данас и његов политички и његов културни рад пун је живе и непрекидне акције и идеологије.

Данас г. Грол има за собом: 28 година од првих својих новинарских чланака, а 25 година од првих књижевних и позоришних хроника, најпре у негдашњој „Новој Искри“, па у „Звезди“, затим у „С. К. Гласнику“.

Кроз часописе дејствовао је као позоришни критичар на културној регенерацији наше позоришне уметности; а кроз дневну штампу (од 1902 сарадник, а од 1905 уредник „Дневног Листа"; сарадник „Одјека" од првог броја у децембру 1902, затим његов уредник) у друштву са пок. Скерлићем брани, као сјајни стилиста, своје политичке принципе.

Његов рад у Народном Позоришту, тесно је везан за културни прогрес и културну обнову наше позоришне уметности за последње две деценије. Г. Гролова позоришна каријера датира од 1898—1899 године, када је деловао као секретар драматурга Драг. Јерковића. Од 1903 до 1906 био је драматург. Од 1909 (са малим прекидом) он је управник све до данас.

Данас кад се та културна обнова претвара у манифестацију педесетогодишњице рада Народног Позоришта, име г. Грола симбол је свечаности.

ИНФОРМАТИВНИ ДЕО

НОВЕ КЊИГЕ

Уредништво је добило следеће књиге на приказ:

А. Р. Čehov: *Ujak Vanja.* Издање Позоришне Библиотеке у Загребу.

Tefi: *Ljubomora.* Издање Хумористичке Књижнице у Загребу.

Јосип Козарац: *Тена.* Издање Народне Књижнице у Загребу.

Милан П. Ђорђевић: *Србија и Југословени.* Издање Свесловенске књижаре у Београду.

Ежен Фромантен: *Доминик,* роман, превео В. Милићевић. Издање „Време" — Београд.

А. И. Куприн: *Двобој,* роман; превео Ник. Николајевић. Издање књижаре Здравка Спасојевића — Београд.

Павле Аршинов: *Краљевић Марко наших дана.* Издање Рајковића и Ћуковића — Београд.

Рад. Лазаревић: *Нови Предавач.* Издање Рајковића и Ћуковића — Београд.

Јос. В. Стојановић: *Слике из Ревизије.* Издање Рајковића и Ћуковића — Београд.

Ст. Симић: *На прагу Отаџбине.* Издање пишчево.

D. J. Bidlo: *Povjest Rusije.* Издање књижаре Кугли — Загреб.

БЕОГРАДСКА БЕРЗА (ДЕВИЗЕ)

	13. XII. 1922.		29. XII. 1922.		
	понуда	тражња	понуда	тражња	
Лондон	344,50	341,50	430	429	1 фунт.
Париз	532	528	672	670	100 фр.
Њу-Јорк . . .	—	74,50	93	92,75	1 дол.
Женева	1411	1401	1765	1760	100 фр.
Солун	—	103	115	110	100 драх.
Рим	378	374	470	469	100 лира
Праг	242	238	294	293	100 кр.
Берлин	1,08	0,98	1,15	1,13	100 мар.
Беч	0,125	0,115	0,13	0,127	100 кр.
Букурешт . . .	48	46	54,50	—	100 леја
Софија	—	—	64	62,50	100 лева
Б. Пешта . . .	—	3,30	—	—	100 кр.
Амстердам . .	—	30,30	37,40	37	
Брисел	—	515	625	—	100 фр.
Барселона . .	—	—	—	—	100 пез.
Варшава . . .	—	—	—	—	100 мар.

БЕОГРАД

АДВОКАТИ

Милан П. Нешић
Канцеларија Теравије бр. 28.
6—12 Телефон 11-11.

Љуб. Стефановић
6—12 Ул. Краља Милана бр. 69.

Адв. приправник
Дим. Д. Живаљевић
5—20 Карађорђева ул. 91.

Правобранилачка канцеларија
Влад. Панића
Чика Љубина ул. 11. Тел. бр. 17-71.
Врши све правобранилачке послове.
За сиротне све бесплатно.
6—6

Милан Попер-Марковић
4—20 Кнез Михаилова ул. 18.

КЊИЖАРЕ И ИЗДАВАЧИ

Издавачка књижара **„Напредак"**
5—20 Кнез Михаилова ул.

Књижара „Освит"
6—6 Обилићев Венац 36.

Издавачка књижарница
РАЈКОВИЋА и ЋУКОВИЋА
Београд, Теравије.

КРОЈАЧКЕ РАДЊЕ

Народна Академија Кројења
Милорада Милојевића
6—6 Васина улица 13.

КОЖАРСКЕ ТРГОВИНЕ

Најбогатији избор швајцарске коже
у Контоару
Југословенско-Швајцарском
4—20 Ресавска ул. 4.

Светозар Ј. Веселиновић
велико стовариште калупа и осталог прибора за обућаре.
Телеф. 2339. 4—12 Скадарска ул. 5.

ТРГОВИНЕ КАНЦ. МАТЕРИЈАЛА И ХАРТИЈЕ

Свет. Ј. Грданички и Комп.
Васина улица 15.
Фабрично стовариште хартија, школског и канцеларијског прибора. 6—6

Велико стовариште хартије
Пантић и Друг
6—20 Босанска ул. 15.

Велико стовар. хартије и канц. матер.
Антонијевић и Ћуковић
5—20 Кнез Михаилова ул. 21.

ШТАМПАРИЈЕ

Штампарија „Мироточиви"
снабдевена свим најмодернијим словима.
Израда првокласна. Ул. Карацића 26.
6—20

Штампарско књиговезачко предузеће „РАРИЦА"
Свет. Ј. Грданички и Комп.
Васина ул. 15. — Израђује све штампарске и картонашке послове. 6—6

Модерна Штампарија
„ВУК КАРАЏИЋ" — Милана Ил. Савића
Тел. 429. 5—6 Краља Петра 9.

БЕОГРАД

АПОТЕКЕ

Апотека Прендића
6-6 Улица Краља Александра 64.

Апотека Протића
6-6 Улица Краља Милана 87.

ВЕЛИКЕ ОБУЋАРСКЕ РАДЊЕ

Краљ. Дворски Обућар
Коста Митић
6—20 Франкопанова ул. 28.

„Слога",
велика радња елегантне обуће.
6—20 Кнез Михаилова ул. 1.

Најиздржљивија обућа једино у радњи
С. Д. Стојановића и П. Миловановића
4—12 Ратарска ул. 27.

ЈУВЕЛИРСКО-ЧАСОВНИЧАРСКЕ РАДЊЕ

Главна радња
Петар Зарић и Брат
5—6 Теразије, 34.

Филијала
Петар Зарић и Брат
5—6 Коларчева ул. 6.

ФОТОГРАФСКИ АТЕЉЕИ

Фотографски атеље „ЗРАК"
Рад. В. Јовановић, Београд
6—6 Краља Милана 80.

ТРГОВИНЕ С БЕЛИМ РУБЉЕМ

Радионица белог рубља мушког и женског
Николе Димића
1—6 Поенкареова ул. 3.

КОМПЛЕТИ „МИСЛИ":

Год. 1919/20 . . .	Д. 150·—
у платненом повезу	Д. 250·—
Год. 1921	Д. 150·—
у платненом повезу	Д. 250·—

Д О П И С И

ЈЕДНА ДИАГНОЗА О АМЕРИЦИ.

Има људи који не праве велику разлику између *цивилизације* и *културе*. Цивилизација се обично карактерише као „напредак у друштвеној култури“, или „хуманизирање човека у друштву“. Ове дефиниције примењене на културни живот у Америци не значе много, а за млађу американску интелигенцију, ако не само да не значе много, већ готово ништа. Пре краткога времена извесни американски интелектуалци издали су књигу под насловом *Civilization in the United States:* An Inquiry by Thirty Americans. Edited by Harold E. Strarns (New York, 1922). Ова се књига знатно одликује од ранијих дела исте врсте. Досад се увек мислило да су Американци неспособни да сами себе критикују. Свагда су се о њима и од њих чуле хвале, мале мане и мале покуде. Увек се говорило у суперлативима. Ако гдегод треба наћи највећу фабрику, она је у Америци; ако се у свету траже најбогатији људи, они су у Америци. Ту су највећи универзитети, највеће опере, најбрже жељезнице, највеће лађе, највеће новине, највеће политичке партије — једном речи, све је „највеће“ и „најбоље“.

Али, гле! Око тридесет млађих писаца, сви рођени у Америци и од американских родитеља, доказују нам да је све у Америци лажно и конвенционално. Они тврде да Американци имају детиње мозгове и девојачке емоције; да су биготни и суперфициални; да се дају завести политичким ђилкошима и чапкунима; да су нетолерантни и сурови према мањинама. Њихова се филозофија састоји у обожавању бога Успеха. Национални живот је трговина, а органи трговине јесу огласи, куповање и продавање. Пуританска прошлост и комерциална садашњост онемогућавају уметност, књижевност, и културу уопште. Америка представља једно колосално тело, али нажалост, тело без душе.

Ова последња оптужба је сасвим нова. За време рата широм целога света говорило се да је Америка идеална, да она има душу, да она зна шта су патње

народа, и да је жртвовала милионе (у новцу и људима) само да помогне неослобођенима да се ослободе. Како се онда могу схватити ове тешке оптужбе тридесеторице рођених синова америчких? За људе који боље познају прилике ове земље, лако се може разумети и једно и друго.

Американски народ живи под формом владавине, која је, са изузетком можда Француске, једна од најокрутнијих. У исто доба ова форма владавине је врло стара. За последњих сто година цео свет је изменио своје уставе и своје разне владавине, док је Америка задржала ону исту политичку идеологију коју је акцептирала од француских политичких писаца пре Француске Револуције. Цела та идеологија збијена је у једном писаном уставу, који се и у садашње доба примењује онако како се примењивао пре сто и више година. Председник Хардинг у својој инаугуралној адреси 1920, тврдио је да су пионери и оснивачи Америчке Републике били божански надахнути. Кад се овоме дода Монроева Доктрина, не као међународни пакт, него као догма, и Вашингтонов тестаменат о немешању Америке ни у какве европске комбинације, онда се лако разуме зашто је Вилзонова политика претрпела пораз 1919, после тако сјајних успеха у рату. Речи својих прослављених вођа из прошлости Американци цитирају, не као објашњење или ради илустрације, него као да су извађене из Светога Писма. „Републике су провербиално незахвалне према својим заслужним људима“, говорио је један американски писац. Можда је то некада и било тачно, али се ова реч не примењује у садашњости.

Што се тиче друштвених теорија и примене тих теорија на практичан живот у држави, Американцу су увек били радикални и демократски расположени за социјалну реформу. Ми велимо „социјалну“ али ту реч треба разумети у најужем смислу. У извесним питањима они су остали конзервативци, и то већи конзервативци него сами Европљани. Тако на пр. у сфери рада, капитала, и приватне својине, конзервативне силе се нигде нису јаче концентрисале него овде. Ни у једној земљи Руска Револуција, са својим комунистичким теоријама, није наишла на веће негодовање и јачи отпор него овде. Америка се данас налази у оном истом положају у коме се Енглеска налазила у доба Француске Револуције. Осим тога ваља знати да је маса становништва састављена од „уљеза“ разне боје, и разних фела. Они се још нису

американизирали. Главе су им пуне револуционарних теорија, које су пренели из Европе или других земаља, и они не би марили кад би се цела индустријска и капиталистичка Америка преокренула „тумбе". И не само то, него ови разнородни и разноврсни елементи су увек готови да помогну сваку заверу, која иде за тим да Републику сруши силом и насиљем.

Од револуционарних и радикалних организација, које раде на преврату Републике јесу Industrial Workers of the World (Индустријски Радници Света), American Federation of Labor (Амерички Савез Рада), и најзад Socialistic Party (Социалистичка Странка). Ове три странке разликују се у својим методама и политичкој тактици, али им је општи циљ један исти: да се разори садашњи режим, па макар после дошао и потоп. Две владајуће странке, Републиканска и Демократска, које су у исто доба највеће и најстарије, изгледају према новом покрету сасвим консервативне. Оне су једини бранич садашњега система, и бодро мотре на сваки револуционарни покрет. Њихов рад отежавају и многи интелектуалци, нарочито они који имају јаког утицаја код омладине на колеџима и универзитетима.

Цркве у Америци, и ако немају никакве везе с владом, раде с њом у већој сагласности него универзитети. Штета је само што су и оне поцепане на многобројне секте, и што су неке од њих без икаквог угледа. Американска протестантска црква уопште верује у постојећи поредак. Она држи да је републиканска форма владавине божански надахнута, и не тражи њену промену. Млађи интелектуалци мисле да су попови реакционарни, и кад је реч о каквој црквеној реформи они зачепе нос. Ради тога су писци горе поменуте књиге прешли преко религиозног питања као што Хришћанин прелази поред турског гробља. Вера је саставни део, и то важан део, сваке цивилизације, старе и нове. Они су чланак о том предмету намерно изоставили. Изоставили су и чланак о архитектури. Ако је ишта у Америци оригинално, то је несумњиво архитектура, и она заслужује да јој се посвети бар један чланак, ако не више.

Од свих тридесет и неколико глава у књизи *Цивилизација у Сједињеним Државама,* најзанимљивији и најпровокативнији су они чланци који говоре о васпитању, породици, науци, књижевности, политици, журналистици, радикализму, расној мањини, интелектуалном животу, филозофији и трговини. Онај ко би у овим

чланцима тражио ма шта конструктивног, преварио би се. Чланци су сви, од првог до последњег, деструктивни. Изгледа да је главни циљ писцима био да дају само диагнозу и дисекцију, а никакве рецепте. Као лекар, који само врши ампутацију, а оставља природи и другим људима да се о болеснику брину, тако су и ови амерички интелектуалци, секли и касапили док нису дошли до костију. Све друго оставили су „лепшим душама".

Има много истине у ономе што су ови млади људи рекли, али као у свакој сличној прилици, они су претерали. Америка је данас једна од најмоћнијих нација на свету, и нека ми се не замери што се и ја морам изразити у суперлативу кад кажем да она има *најстабилнију* републиканску владу. Америка је у некој врсти препороћаја старог пуританизма, али то је само прелазна фаза њеног друштвеног живота. То само показује како је и колико она жива. Виталност њенога народа је опште позната ствар. Убризгана крв разних народности у америчко тело, почела је да ври и да се пенуша. Америка с тим фактом рачуна. То ће некада бити њен резервоар снаге за европско-американску цивилизацију — резервоар снаге коме је тешко наћи паралелу у историји. Американац је консервативан у својим менталним процесима, и данас можда више него икад. Он је несвесно потчињен традицији својих предака, и верује што су они говорили и што су му оставили у наслеђе. И кад нешто жели да буде на његов начин, оно ће употребити можда неко друго име, други израз или метод, па ипак на крају крајева постићи слободу, која му је за срце прирасла. За целу Америку данас се може рећи оно исто што се некада говорило о њеном источном делу, Новој Енглесској: A fresh morning in the life of reason — cloudy, but brightening.

Њу-Јорк. *Dr. Миливој С. Станојевић.*

НАРОДНЕ МАЊИНЕ И ЊИХОВА ЗАШТИТА.

I.

После Светскога Рата ми се врло често, у штампи и јавности, срећемо са питањем мањина. Под „мањинама“ у овом смислу, подразумевају се тако зване етничке или народне мањине, оне које се, — у саставу једне државе, — разликују од већине становништва расом, језиком или вером. Како у модерном праву влада гледиште да свака држава има неограничено право да уређује све односе својих поданика, и питање етничких одн. народних мањина остављано је самим владама да га реше као своје чисто унутрашње питање. Међутим, у новије време, нарочито, питање етничких мањина изашло је из делокруга унутрашње политике и постало питање међународног значаја, те се као такво третира и решава.

Питање мањине и већине поставља се увек кад има да се изрази општа воља једне заједнице. Сваки појединац има своје интересе. Интереси једног појединца врло често се косе и сукобљавају са интересима других појединаца. Један од главних задатака права и правно уређене државе, у томе је да се регулишу и задовоље интереси што већег броја појединаца. Идеал државе је да се задовоље интереси свих појединаца, њених грађана. И с тога модерна демократија даје сваком поданику, право да може изјавити своју вољу у управљању државом. Али кад би се извршила свачија воља настала би анархија, јер су воље разних људи у супротности, пошто су и њихови интереси у супротности. С тога се сматра да се не нарушава принцип демократије, ако се при извршењу воља извршује воља већине насупрот вољи мањине. Но принцип демократије био би уништен и изигран кад се не би никако освртало на жеље мањине, и када би се та мањина игнорисала. Отуда демократија, која је прво радила за заштиту појединца, затим за заштиту већине почела је да заступа принцип заштите мањине.[1] Та се заштита покушала спровести давањем политичких слобода мањинама. Разним системима, као на пр. систе-

[1] Hans Kelsen, *Vom Wesen und Wert der Demokratie.*

мом сразмерног представништва, плуралног вотума и т. д., омогућавано је мањинама да уђу у парламент, и да отуда врше извесан утицај на државне послове.

Појам народних мањина, појављује се у државама састављеним од хетерогеног елемента. Да би се знало шта је то мањина, потребно је да се зна из чега је састављена држава. Има држава, врло ретко, у којима не постоје народне мањине. Народ који је у њима настањен, хомоген је, говори истим језиком, исте је расе, има исту вероисповест. Таква је донекле била предратна Србија, и таква држава има идеалан облик.

Међутим, као што смо казали, таква је држава врло ретка. Довољно је да се баци један поглед на етнографску карту Европе, да се види како већина држава имају у себи становнике разних народности. Услед природних и историских стицаја догађаја, народности су се измешале, нарочито око граница појединих држава, тако да је постало немогуће повући ма какву границу која би окупила у једну државу све људе једне народности. Увек су у једној држави, насељеној у маси једном народношћу, остајале веће или мање групе других народности, које су сачињавале народне мањине у дотичној држави. Држава, чији се сународници налазе на територији друге државе, и који су са њом често везани историски и културно, не може да буде индиферентна према њима, и тежи да и они добију исте слободе, исту политичку независност, коју уживају и њени поданици. И несугласице, сукоби и ратови који се дешавају између две државе, као најчешћи повод имају повреду националног осећања једног народа, који види угњетавање својих сународника у другој држави.

У очи рата било је више држава чији су становници били разних народности: Русија, Турска, Швајцарска, и као најфрапантнији пример Аустро-Угарска. Светски рат, који је вођен у име начела народности, изменио је карту Европе. Али он није могао да постигне немогућу ствар, да створи државе чисто националне. Место великих хетерогених царевина, створен је извесан број држава, образованих од не мање шаренијег становништва. У Чехословачкој су настањени Чеси, Словаци, Немци, Мађари; код нас, поред већине Југословена, имамо и Немаца, Мађара, Румуна, Арнаута, Италијана. Наших мањина има у Румунији, Мађарској, Аустрији и Италији.

Некад, ове народности у разним државама живе мирно једне поред других, и заједничким аспирацијама,

више пута опробаном традицијом, слободоумним уставом — у правом смислу те речи — осећају се тако тесно сједињени као да су једне народности. Такве су државе Швајцарска, Америчке Сједињене Државе и још неке.

Но много чешће разни елементи који сачињавају једну државу, осећају се потиштени једни од других, и њихови међусобни односи варирају од борбе идеја до најкрвавијих сукоба. Утврђено је да у тим државама преовлађују мишљења и захтеви оне народности у чијим је рукама власт, или вођење општих послова. Мање се има обзира јели та власт бројно најјача, или најчвршћа услед срестава којима располаже. Кад је на власти добиће већину. Остале групе, мада, може бити, и у бројној већини, образују мањине, у смислу мањина, како смо их ми овде дефинисали.

II.

Заштита права мањина, као предмет међународних одношаја произилази из природне тенденције и жеље влада и народа да осигурају заштиту својух саплеменика или верских једномишљеника, који су настањени у другим земљама, нарочито ако су ове мање цивилизоване. Историја је забележила да су први овако заштићени били извесни католици. Са слободом да исповедају своју веру, хришћани католици добили су гарантије личне безбедности и право да тргују са нехришћанском већином. Већ у IX. веку, за време свог бављења на Истоку, Карло Велики успео је да добије од Харун-ал-Рашида нарочите повластице за заштиту интереса својих поданика. На сличан начин закључиле су папе у XIII. веку специјалне уговоре са монголским владарима на крајњем Истоку, у циљу заштите хришћанских мисија.

Доцније, у току догађаја, специјалне гарантије ове врсте, које су добиле европске државе, више или мање значајне за заштиту њихових поданика, познате су под именом *капитулација*. Оне су добиле широку примену нарочито на Истоку, где су се одржале све до наших дана.

Што се тиче самих хришћанских држава, уговор закључен у Оснабруку по свршетку тридесетогодишњег рата, 1648, први пут је прогласио једнакост права између католичке већине западне Европе и протестанске мањине. И у доцнијим дипломатским документима налазимо признање принципа опште једнакости грађана, независно од вере којој припадају. Тако члан II. протокола четири савезне силе — Велике Британије, Русије, Пруске

и Аустрије — које су 1814. признале уједињење Белгије и Холандске, гласи: „Ништа неће бити промењено у члановима овог устава, који осигурава свима верама заштиту и једнаку благонаклоност и гарантује право свих грађана, ма каквој вери они припадали, да буду постављани за чиновнике и јавне дужности“.

Бечки Конгрес, 1815, говори о заштити јевреја, и у чл. XVI. додатка (annexe) IX, који доноси устав немачке федерације, обезбеђује потпуна и једнака уживања свију грађанских и политичких права, без обзира на верске разлике Хришћана и Јевреја. Сем тога Бечки Конгрес, у циљу заштите Пољака, поданика Русије, Аустрије и Пруске, доноси одредбу, којом Пољаци добијају представништво и националне установе.

Лондонска Конференција, 1830. год., која је признала независност Грчке, донела је одлуку да сви становници нове државе, без обзира на веру уживају једнака права: моћи ће да заузимају јавна звања, и у верским, грађанским и политичким правима биће третирани подједнако.[1]

Чланом IX. Париског Мира од 30. марта 1856. проглашен је Султанов ферман, Хати-Хаманајун од 18 фебруара 1856, којим је, између осталога прописано да ће турска влада дати пуне слободе свима вероисповестима (чл. VII), да ће дозволити слободну употребу вере, језика или расе (чл. VIII), и да ће се чиновници постављати без обзира на народност или веру, већ само према својим способностима (чл. XIII).

Док су ови уговори поред верске заштите, пружали и заштите мањинама друге народности, берлински конгрес од 1878 задахнут реакционарним тенденцијама својих инспиратора и редактора, вратио се један корак натраг. Он говори само о верским мањинама, и пружа им заштиту. Верска је слобода Берлинским уговором загарантована у Србији, Бугарској ,Турској, Румунији и Црној Гори.

III.

Као што је често потребна једна револуција да би се извесни проблеми практички решили у границама једне државе, тако је био потребан светски рат да би се извесна питања решила и то решење наметнуло целом свету.

Завршни став протокола No 3 од 3. фебруара, потписаног од пуномоћника Велике Британије, Француске и Русије, г. г. Aberdeen-a, Montmorency-Laval-a и Lièven-a.

Вођи јавног мишљења за време рата, често су формулисали, у разним земљама, циљеве рата. Између тих циљева са нарочитом помпом је прокламовано ослобођење народа великих и малих, и гарантије њихових права и слободног развијања у будућности. То је био омиљени leit-motiv, који је понављан на разне начине у свима најважнијим изјавама зараћених страна.

На једном банкету приређеном од Удружења стране штампе 23. октобра 1916, лорд Греј је изјавио да ће борба трајати „док не учврстимо надмоћност права над силом и осигурамо равноправно и слободно развиће свију држава, великих и малих, које сачињавају цивилизовани свет.“

С друге стране, Бетман Холвег одржао је 9 новембра у Рајхстагу говор, у коме је, између осталога, казао: „Рат ће, као што се надамо, створити ситуацију која ће осигурати слободан развој свију народа, великих и малих.“

У колективној ноти, којом су 10 јануара 1917 Савезници одговорили на Вилзонов позив да одреде циљ рату, постављено је између осталог, и ово као циљ: „Реорганизација Европе, коју би гарантовао трајан режим основан на поштовању народности и праву пуне безбедности и слободе економског развића свих народа, малих и великих.“

Формулишући, у својој адреси Конгресу од 2 априла 1917, циљ који Америка има у виду, узимајући учешће у рату, председник Вилзон је казао: „Срећни смо што се боримо за дефинитивни мир света, за ослобођење народа, — подразумевајући ту и немачки народ, — за права великих и малих народа, и за то да човек може свуда да изабере себи место да живи и ради... за права и слободе малих народа, за васпостављање опште владе права сагласношћу слободних народа.“

Међутим, показало се, да ни најпрецизнија дефиниција ратних циљева није помогла да се рат сврши, чак ни да се убрза. Рат се свршио тек кад је један противник исцрпљен. Затим, после победе Антанте, поставила су се питања не толико да се остваре раније изјављени циљеви рата, колико да се постигну могућни услови будућег мира. Све државе, велике и мале, победиоци и побеђени, подносили су Конференцији Мира своје најразличније предлоге. И ти предлози који су заступали гледишта и аспирације предлагача, увек су били уперени против права и аспирација неке друге државе.

Између разних меморандума и осталих аката поднесених Конференцији Мира, споменућемо меморандум одбора јеврејских делегација од 10 маја 1919. То је представка која тражи да се новообразоване као и старе државе обавежу на заштиту мањина народних, верских, расних и језичних. Говорећи о интересима Јевреја, меморандум се не ограничава само на њима, већ тражи права за све мањине.

Нема сумње да је овај меморандум утицао на врховни Савет Конференције Мира, као и на остале политичаре сараднике на Уговорима, те су у Уговоре унесене одредбе о заштити мањина, које се садрже и у меморандуму. Изузетак је чл. 7. меморандума који тражи да се од мањине образује посебно бирачко тело, које ће, као такво бити заступљено у представништвима државе, самоуправне јединице (нпр. округа), општине и т. д. Овај захтев, који се противио основним правима државног уређења, није унесен у уговоре о заштити мањина.

IV.

Први уговор, закључен у Версању између савезничких сила и Немачке, садржи, у чл. 93., одредбу којом се обавезује Пољска „да гарантује интересе својих становника, који се разликују од већине становништва расом, језиком или вером“. Од двадесет и једног члана уговора који је потписан 28. јуна 1919 између пет великих сила, с једне стране, и Пољске, с друге стране, дванаест су посвећени заштити права мањина о којима је реч.

Сен Жерменски уговор, закључен са Аустријом садржи чл. 51. којим се обавезује Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, чл. 57. којим се обавезује Чехословачка, и чл. 60. којим се обавезује Румунија, да закључе специјалне уговоре о заштити мањина. Истог дана, 10. септембра, закључени су уговори са нашом државом и Чехословачком. Наша држава и Румунија одбиле су да потпишу Сен Жерменски уговор о миру, као и специјалне уговоре о заштити мањина. Румунија је мотивисала тиме, да је у начелу противна да прими на се обавезе о заштити мањина, све док те обавезе не буду проглашене за међународне и не буду примењене на све државе без разлике. Наша делегација на конференцији стала је на гледиште да се одредбама о заштити мањина вређа наша сувереност. Новоствореним државама, као и побеђеним, могу се наметати одредбе о заштити

мањина, али не и нашој држави, која спада у ред „савезних и придружених сила“. Најзад, писмом председника конференције мира, Жоржа Клемансоа од 12. новембра 1919, саопштено је да уговором о мањинама, овима нису дате никакве специјалне привилегије, већ се имало за циљ „да се спрече борбе раса дајући мањинама правичну заштиту и дозвољавајући им, јемством свих њихових права, да постану лојални грађани државе.“ Како се духу ових одредаба не противи целокупно законодавство и устројство Краљевине Србије, чија је наследница Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, то је наша делегација, примивши коментаре председника конференције, декларацијом од 5. децембра 1919 приступила како Сен Жерменском Уговору о миру, тако и Уговору о заштити мањина.

Поред до сада споменутих држава, уговори о заштити мањина закључени су са Аустријом, Угарском, Бугарском, Турском, Грчком и Јерменском. Доцније су приступиле уговорима о заштити мањина и Финска, Естонија, Летонија, Литва, Албанија и Кавкаске републике, приликом пријема у Друштво Народа.

Мањине на које се односе ови уговори, то су групе „које се разликују од већине становника језиком, народношћу, вером или расом“. Држава са којом је закључен уговор, обавезује се да прописи о мањинама „буду признати као основни закони, да ни један закон, ни једна уредба, ни једна службена радња не буду у противречности или у опреци с тим прописима и да ни један закон, ни једна уредба и ни једна службена радња немају већу важност него они“. Даље се држава обавезује да ови прописи „у колико се тичу лица која припадају разним, верским и језичним мањинама“, сачињавају обавезе међународног интереса и да се стављају под гарантију Друштва Народа. Контрола извршења ових одредаба обезбеђена је на тај начин, што сваки члан Савета Друштва Народа има право да упозори Савет на „сваку повреду или опасност од повреде, ма које од ових обавеза. У том случају Савет доноси одлуку. У случају пак да наступи разилажење у мишљењу између чланова Друштва Народа, заинтересованих у спору, чланови се обавезују да приме без апелате одлуку Сталног Суда.

Државе се обавезују да свима својим становницима без обзира на рођење, народност, језик, расу или веру, пруже пуну и потпуну заштиту живота и слободе. Сви су грађани једнаки пред законом и имају права на под-

једнако уживање истих грађанских и политичких права. Разлика у вери и вероисповести не смета ни једном припаднику у уживању ових права, нити му може сметати „за пријем у јавна звања“, или за обављање разних занимања. Сваки има право на слободно вршење какс јавно тако и приватно сваке вере, чије исповедање не би било у супротности са јавним поретком и моралом. Мањине имају право да о своме трошку подигну, управљају и надзиравају добротворне, верске и друштвене установе, школе и друге васпитне заводе, с правом да у њима употребљавају властити језик и да исповедају своју веру. У градовима и срезовима у којима су знатним делом настањени припадници мањина, држава се обавезује да дâ подесне олакшице да би се у основним школама њиховој деци обезбедила настава на њиховом језику. Сем тога уговорима је дата слободна употреба језика у штампи и публикацијама ма које врсте, као и на јавним зборовима. Грађани имају право да се служе својим језиком пред судовима, било усмено или писмено.

Кад сведемо све одредбе прописане у уговорима о заштити мањина, видимо да оне прописују ова права:

1° Политичку и грађанску једнакост, независност расе, вере, народности и језика.

2° Право употребе сопственог језика у школама, приватним односима, у трговини, штампи и јавним удружењима.

3° Слобода вере и право да сваки изабере себи дан одмора.

4° Аутономија у верским питањима, настави, добротворним установама и установама социјалног карактера.

5° Право да управљају јавним фондовима.

V.

Како су ови уговори примењени у разним земљама, изложићемо ниже. Друштво Народа, и нарочито Међународна Унија Удружења за Друштво Народа бавили су се од закључења мира врло често питањима мањина, и прикупили су знатне податке, који су уједно и најбољи материјал у доста оскудној литератури о мањинама.

У своме извештају поднесеном скупштини Међународне Уније Удружења за Друштво Народа, у Прагу, председник специјалне комисије за мањиве сер Вилугби Дикинсон, сматра да у земљама Средње Европе и на Балкану, које је ова комисија проучавала, мањине нису задовољне. Могло би се рећи да оне треба да су задо-

вољне, јер је све учињено за то. Али факт је да су оне незадовољне, било због закона дотичних земаља, било услед примене тих закона од стране већине.

Нарочито су честе жалбе мањина да им се забрањује и ограничава употреба матерњег језика. Чак и у земљама где је мањинама законом признато право употребе језика, врло су често ови закони само на хартији. Неке су земље примиле обавезу да дозволе употребу језика мањинама само у областима где ове сачињавају извесан одређени процент становништва. Али се и ова обавеза изиграва, било изборном геометријом, било на какав други начин. Мањине ипак упорно бране своја права, и ми имамо јасан пример у бившој Аустрији и Угарској, да је немогућно свако насилно наметање једног званичног страног језика на територији земаља које имају будну националну свест и историску прошлост.

Изгледа да у државама које су састављене из више група разних језика, од којих је свака бројно доста јака, најбољи је Швајцарски систем, по коме се званична документа публикују на свима главним језицима. Тако су задовољене поред већине и мањине. Језик већине, као службени језик, има првенство, али поред њега и осталим језицима дато је право.

Мањине се нарочито туже на неиспуњење одредаба које прописују употребу матерњег језика по школама, где су мањине настањене у „знатном броју.“ Како је сам термин „знатан број“ веома растегљив, овом је одредбом у ствари остављено владама појединих држава да тумаче уговоре о заштити мањина, и одређује случајеве кад ће дозволити отварање школа у којима би деца добијала наставу на своме језику. Владама је, разуме се, дато право да одређују хоће ли се и у ком обиму, у овим школама учити службени језик, одн. језик већине.

Поред жалби због ограничавања слободе употребе језика, мањине се жале и за друга запостављања. Тако, у многим земљама мањине сматрају да су одредбе аграрног законодавства уперене у првом реду против њихових права. Ово је законодавство после рата у главном створено у циљу поделе великих поседа. Извесни поданици, припадници народних мањина, који су у тим земљама образовали класу великопоседника, претрпели су услед ове политике знатне губитке. Но треба имати на уму да су ову штету они претрпели у својству великопоседника, а не као припадници мањина. Исте такве штете претрпели су и великопоседници, који припадају већини станов-

ништва. Природно је да су приликом експропријација извесне личности фаворизиране услед разних обзира, али то можемо констатовати како код великопоседника већине, тако и код оних који припадају народним мањинама.

Исто тако, ако су нова аграрна законодавства, прилнком решавања аграрног питања и распарчавања великог поседа, задрла у интересе разних верских или просветних великих поседа, то није било нарушавање права верских или других мањина.

У извесним земљама мањине се туже да њихови припадници налазе на сметње приликом заузимања државне службе и вршења јавних дужности. У најчешћем броју случајева, приликом испитивања и проверавања оваквих тужби показало се да су они неосноване у толико, што лица која су била у питању нису одговарала законским захтевима дотичне државе, да би могла да заузму чиновничке или друге дужности. Често је тај недостатак био у њиховом незнању службеног језика, но и овај случај не би могао да се урачуна у вређање права мањина. Не може се тражити од једне државе да узима за своје органе лица која не испуњавају ма и један од услова прописаних за задобијање службе.

Најзад из извесних земаља дошле ту тужбе, да су закони који се односе на заштиту мањина у опреци са стварним поступањем према мањинама, и да се мањине толико запостављају да су често принуђене да напуштају земљу. У овоме, као и у многим другим стварима, све зависи од администрације те државе у даном моменту. Морамо увек имати на уму да после рата, скоро нигде још није могла да се васпостави нормална политичка ситуација. Све државе теже да је васпоставе, јер оне саме највише осећају незгоде оваквог стања у њиховим земљама. Може се само пожелети да што пре настане редовно стање, и да се државе врате у правни режим, у коме се закони стриктно испуњују.

Најзад, још увек постоје земље, као н. пр. Турска, Мала Азија и Сирија, у којима права мањина не само да нису заштићена, већ су мањине у врло тешким околностима, и често постају жртве свирепих зверстава услед нетрпељивости већине. Друштво Народа са своје стране чини све да се оваквим зверствима стане на пут и да се мањинама које су остале у животу и још станују у тим земљама, загарантује миран развитак и слободно вршење права.

VI.

Остаје нам још да прегледамо стање мањина по појединим земљама средње Европе и на Балкану. Многобројни и тешки проблеми мањина у појединим земљама, изазивају најживље националне страсти у становништву које је директно заинтересовано. С тога ћемо се задржати, што је могућно непристрасније на самим фактима, не упуштајући се у теориска расматрања.

Још пре светског рата било је незадовољних мањина по разним земљама. После рата створене су државе у чијем саставу има великих и бројно јаких мањина. Ове, често до јуче господари и припадници већина сматрају се угњетеним и са нестрпљењем подносе данашње стање. Међу тим одредбе о заштити мањина у послератним уговорима и рад Друштва Народа чини све да им се пруже сва права. Овде ћемо изложити главна актуелна питања мањина, по најпростијем реду, географском.

1. *Белгија.* Пре рата Белгија је имала немачке мањине, око 100.000 људи, настањених око њене источне границе. Територије, које су после рата присаједињене Белгији, настањене су у великој већини немцима. Том приликом Белгији је присаједињено око 46.000 поданика Немачке царевине, од којих 80% говоре искључиво немачки, а остали француски или валонским дијалектом. Сви су задобили белгиско држављанство, са правом да у року од две године оптирају за немачко поданство.

Мањине су се жалиле да им се не дају сва политичка права белгиских грађана, да су подвргнути војном режиму, да се општинско и друго чиновништво поставља од војног гувернера, да се на апелационом суду употребљава искључиво француски језик, и да је марка принудно замењена франком, што је отежало економски и трговачки промет.

Међутим рад војног гувернера нападала је и сама белгиска либерална штампа, јесенас су извршени избори (кад је истекао рок опцији) и постављено чиновништво је замењено изабраним. Марка је промењена у франак по тадањем курсу, и у овом погледу мањине су исто тако третиране као и сво остало белгиско становништво.

2. *Француска.* После рата повраћени су Француској Алзас и Лорен, које је 1871 Немачка присајединила себи. 5. Децембра 1918 Ландтаг Алзаса и Лорена донео је једногласну одлуку да се ове земље присаједине Фран-

цуској. Ово се сматра као нека врста плебисцита целог становништва Алзаса и Лорена.

Али за време четрдесет година немачке окупације, у Алзасу и Лорену населило се доста Немаца, првенствено по варошима: трговци, индустријалци и чиновници. Неколико хиљада ових су се иселили после примирја, но ипак је остало још око 300.000 Немаца. Они су добили право да траже француско поданство, које добијају лакше но остали странци. Немци у Алзасу и Лорену уживају сва права која и остали странци. Употреба немачког језика слободна је у журналистици и настави. — У основним школама, у местима где има довољно немачке деце, изучава се упоредо немачки и француски.

3. *Немачка.* Пре рата у Немачкој су биле три веће групе мањина: Французи у Алзас-Лорену, Данци у Шлезвигу и Пољаци у Источној Пруској. После рата у Немачкој је остао незнатан број страних мањина, јер су Пољаци и Французи припали уговорима о миру својим земљама, а у Шлезвигу је 12. фебруара 1920 извршен плебисцит, при чему је од 101.642 гласача 75.461 одн. више од 72% гласало за Данску, а 25.329, одн. мање од 25% за Немачку. Тако је горњи Шлезвиг присаједињен Данској. У средњем Шлезвигу гласало је око 62% за Немачку, и према томе у Немачкој је остала данска мањина од око 25.000 лица. Поред тога у Шлеској има око 300.000 Пољака, (које су плебисцитом од 20. марта 1921 надгласали 1,300.000 Немаца), и око 141.000 Лужичких Срба.

4. *Пољска* је имала најтежу судбину у току прошлог столећа. Распарчана на три државе, она је била у таквим околностима да се са пољским становништвом у маси мешало и становништво других народности. И кад је после рата створена нова Пољска држава, од 25,327.000 становника, 17,337.500 су били Пољаци, 4,800.000 Рутени или Руси, 1,041.000 Немци, 123.000 Литванаца и т. д. Постоји и велики број Јевреја.

Пољска је Версаљским уговором, као што смо изложили, примила одредбе о заштити мањина, и спровела их је кроз своје законодавство. Међутим пољски режим је доста често нападан, нарочито од стране немачких мањина, које су више пута подносиле жалбе. Поред тужби на индивидуална насиља, као на пр. на „погром“ у околини Острова, у јуну 1921, Немци су се нарочито жалили на школску политику и нетолеранцију према протестантским верским општинама. Многе немачке школе су затворене, али ипак још увек постоји 1495 немачких

школа у Познању и Померанији. Немци се жалили и на то да им је отежано учешће у парламенту, те услед нелибералног изборног система, они су заступљени у парламенту са 5 посланика, место са 30, колико би требали да имају према своме бројном стању.

5. *Чехословачка.* Питање мањина у Чехословачкој представља један врло деликатан проблем. По податцима Друштва Народа од 13,661.000 становника, 5,800.000 су Чеси, 1,950.000 Словаци, 3,747.000 Немци, 1,071.000 Мађари, 432.000 Рутени и 166.000 Пољаци. Поред њих има и знатан број Јевреја. По званичној статистици из 1920 год. има 9,400.000 Чехословака, 3,100.000 Немаца, 500.000 Мађара, 432.000 Рутена и око 100.000 Пољака. Кад оставимо на страну Словачки проблем, који је чисто унутрашње питање Чехословачке републике, као што је и Хрватско питање искључиво наш унутрашњи проблем, остају нам ипак знатне мањине. Од свију су најмногобројнији Немци. Они су настањени поглавито око североисточне границе Чехословачке, али их има и свуда по целој земљи у мањим или већим групама. Мађари, којих има као што смо видели око милион, настањени су на југозападу, и измешани су са Словацима. И Немци и Мађари из Чехословачке подносили су више жалби, документованих и недокументованих, у којима су износили повреде својих права. Те су повреде поглавито исте природе, као и жалбе мањина по другим земљама. Најчешће су жалбе на спречавање слобода употребе језика по школама и пред властима (нарочито пред судовима). Затим жалбе против политичког запостављања : припадници мањина нису увођени у бирачке списковe, бирачким системом и изборном геометријом онемогућено је сразмерно представништво мањина и т. д.

Чехословачка је доказала неоснованост многих од ових оптужаба, али мањине, незадовољне режимом, увек подижу нове тужбе. Међутим, Чехословачка, поред уговора са савезним силама о заштити мањина, који је потписала 10. септембра 1919 у Сен Жермену, закључила је у Брну 7. јуна 1920 уговор са Аустријом, како би узајамно обезбедила права својих поданика у Аустрији, пружајући иста права немачким мањинама у Чехословачкој. У ствари мањине у Чехословачкој живе по режиму који је заснован на правима из уговора о заштити мањина.

6. *Аустрија,* која је по Сен Жерменском миру постала мала држава, са већином Немачког становништва, има у својим границама и Чехословачких, Мађарских и

Југословенских мањина. Рачуна се да поред 500.000 Чехословака и око 60.000 Мађара, има око 100.000 Словенаца настањених у области око Целовца, која је плебисцитом присаједињена Аустрији, и у осталим областима Аустриске Корушке. Не би смо могли рећи да Словеначке мањине у Аустрији уживају заштите сходно уговорима о мањинама, јер имамо више случајева тежње за германизацијом, протеривања Словеначких професора и учитеља и осталих нежељених догађаја.

7. И у *Мађарској* на 7,432.000 становника, по званичној статистици око 6,612.000 су Мађари. Сем њих има 521.000 Немаца, 300.000 Словака, 49.000 Румуна, 1.000 Рутена, 41.000 Хрвата, 22.000 Срба, и око 70.000 Јевреја. Мањине у Мађарској нарочито су запостављене, и немају никаквих права. Школе су мађарске, цркве су мађарске, судови су мађарски. Најмања манифестација националне свести праћена је полициским истрагама, хапшењима, мучењима, чак и злочинима од стране власти. Права мањина у Мађарској последњи пут су уређена законом од 1868, али ни тај закон није никако примењиван, и остао је све до данас само мртво слово на хартији. Законом је забрањена употреба другог језика сем мађарског, и довољно је да споменем свима познате из дневних листова многобројне скандале на улици, по хотелима и т. д. у Пешти и другим варошима, које су чланови шовинистичке организације „Пробуђени Мађари“ изазвали, на очиглед власти, што су извесна лица говорила међу собом српски или чешки. Чак и пред судовима, изузев пред општинским судом у чисто словачким или српским местима, мора се употребљавати искључиво мађарски језик. Верске мањине ипак су боље заштићене, и поглавито о њима се стара министарство за народне мањине, које постоји у Мађарској. Но и поред тога законом од 24. септембра 1920. забрањен је приступ на универзитете „расама и народностима“ немађарским, што је обухватило и Јевреје, који су се жалили Друштву Народа.

8. У *Италији* су најзнатније Немачке и Југословенске мањине. Првих има око 220.000 и настањени су у Тиролу. Југословена на италијанској територији има око 400.000. Поред свих тешкоћа које нашем животу ствара италијанска власт, они су, нарочито посредством својих посланика у Италијанском парламенту, добили извесна права као право употребе језика у школи и на судовима. Не може се ништа дефинитивно рећи о режиму

наших мањина у Италији, у толико пре што су они још увек под једним провизорним режимом, и општа права још нису распростртa на њих.

8. Наших мањина има још у Румунији и пограничним крајевима Грчке, Албаније и Бугарске. Но како су оне у овим земљама у мањем броју (изузев у румунском делу Баната), и нису компактно груписане, то се нећемо задржавати на њима.

VII.

Може се рећи да је предратна Србија била хомогено насељена. Мала насеља етничких мањина нарочито Румуна, губила су се према већини чисто српског становништва.

С тога се у Србији није ни постављао проблем мањина.

Са стварањем нове државе, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, у њене границе ушле су и веће масе народних мањина. Тако, према званичним податцима[1] у нашој земљи поред 9,943.184 Срба, Хрвата и Словенаца, и 202.927 осталих Словена, има још 513.472 Немаца, Мађара 472.409, Румуна 229.398, Италијана 12.825, Арнаута 441.740 и разних осталих народности 201.368.

Законодавством спроведене су одредбе уговора о заштити мањина и у унутарње државно уређење. Поред уставних одредаба (чланом 3, 4, 10, 12, 14, 16, 18, 19, 29, 43, 61, 69, 96 и 109), загарантована су права мањинама и специјалним законима. Споменућу чл. 46. пројекта закона о основним школама који даје широка права мањинама да васпитају своју децу у њиховом матерњем језику.

Ипак су неколике жалбе поднесене против наше државе да не испуњава одредбе уговора о заштити мањина. Мађари су поднели тужбу да су мањинама у Југославији укинута политичка права и да им је затворен парламенат. Сем тога они се жале на конфискацију имања, земљорадничких алата и стоке, на затварање школа, музеја, библиотека, позоришта, сузбијање листова и отпуштање мађарских чиновника.

Треба имати на уму да су мађари настањени у Војводини досељеници, а не стари становници. Прва њихова колонизација у српску војну границу пада у доба

[1] Податци узети из Генералне Дирекције Статистике на основу претходних резултата пописа становништва у Краљевини Срба, Хрната и Словенаца, на дан 31. јануара 1921. год.

Марије Терезије, и прво српско село, које су колонизовали мађари, Немеш-Милитић (Nemetch-Milititch) насељено је 1720. год. Кад су Срби дошли 1918 год. Мађари су поздравили њихов долазак. У то доба дефетизам мађарске војске достигао је врхунац, у моменту распада двојне монархије. Крађе и убиства вршена од стране мађарске војске у бегству, над мирним становништвом мађарским и словенским, спречили су тек српски заробљеници који су се брзо организовали и одржавали ред до доласка војске из Солуна.

Уставом и уређењем наше државе, дата су подједнака права свима. Тако чл. 4. Устава прописује да сви становници Краљ. С. Х. С., поданици С. Х. С. уживају пуна политичка и грађанска права без обзира на матерњи језик.

Мађарима у Краљ. С. Х. С., као и осталим народним маљинама дато је право опције у извесном року. У том року они још нису дефинитивно постали наши поданици. Захтевати да се даду политичка права онима који нису наши поданици, значи добровољно прекорачавати елементарне принципе међународног права у корист странаца. Очевидно је да они који су желели у одређеном року да се изјасне према Тријанонском Уговору за нашу Краљевину или Мађарску путем опције, нису повређени у својим политичким правима. Немачке и мађарске мањине већ имају своје политичке странке и после првих избора ући ће у Парламенат. Устав и Изборни Закон, са општим правом гласа и тајним гласањем омогућује непосредно заступништво мањина.

На основу чл. 19. Устава сви чиновници морају бити рођени или прирођени поданици. Дакле и мањинама се допушта то звање. Чак шта више затечени чиновници Мађари задржани су на својим местима, догод је трајао рок опције. Нико није протериван из земље, сем ако је доказано да је радио против државне безбедности.

У нашој држави има 159 мађ. школа са 58.864 ученика и 946 наставника. У свим тим школама настава је на мађарском. Плате наставника и издржавање школа пада на наш буџет. Уставом (чл. 66) загарантована је бесплатна јавна настава, и дато право мањинама да добијају наставу на свом матерњем језику под условима које ће закон прописати. Листови слободно излазе на немачком и мађарском језику. Од 510 листова 15 су мађарски.

Музеји, библиотеке и уметнички споменици нису ништени. Најбољи је доказ споменик Хуњади Јаноша који и ако оштећен од топова за време рата, стоји још на домак престоници у Земуну.

Верска нетолеранција не постоји. У земљи чија је већина православна три министра вера једно за другим били су католици, а од буџета Мин. вера, који износи 34 мил., скоро трећина (11 мил.) употребљава се на муслимане, који су 10 део становништва.

1921 год. основано је немачко културно удружење Kulturbund, које са девизом Staatstreu und Volkstreu ради на култуаном подизању немаца у држави.

Што се пак аграрне реформе тиче, њој не потпадају само имања мађарских и немачких мањина, већ свију великопоседника у опште.[1]

Илија А. Пржић.

НЕСПОРАЗУМИ О МУЗИЧКОМ НАЦИОНАЛИЗМУ.

Са највећим нестрпљењем ишао сам у Народни Универзитет на предавање г. Милоја Милојевића о „музичком национализму“.

Као што је познато г. Милојевић је, од пре две године, преко најугледнијих органа наше јавности бацио анатему на све што у музици не води остварењу српског, односно југословенског национализма. У нашој средини која је тек почела била да живи пуним музичким животом утицај таквих теорија могао је да буде кобан. Јер нама је требала помоћ са свих страна да што више праве музике дође до сазнања широке публике. Нама је била потребна помоћ руских уметника, и нама је било нужно да се музичка сетва посеје што обилатије, што пре. Према томе, а забринути од штетности геста г. Милојевића, ми смо живо бранили сваки покушај да се у нашу средину унесе музичка култура, па ма с које стране она долазила.

Данас, после две године, г. Милојевић даје завршну реч своју. И она је врло скромна. Г. Милојевић не одриче више „класичну“ музику. Он јој одаје признање али само вели да има и смисла и важности неговати и „националну“ музику, која се по њему, састоји у раду на националним мотивима. Дакле: национална је музика она, која развија све оно што је „у клици“ дато у националним мотивима.

Пре свега констатујмо невероватну идејну скромност г. Милојевића: док је раније одрицао, у име музичког национализма, чак и музичку Немачку, данас он просто тражи право грађанства, у великој области музике, и за музички национализам, како га он разуме.

Хвала Богу што је г. Милојевић овако, својим рукама, разбио кобну заблуду коју је он сам створио, и која би штетно утицала код нас. Ја лично приписујем себи велики део заслуге за ову, скромност и благоразумност г. Милојевића. Међутим, ма да ми је мило што

површне апологије често случајних националних постигнућа, неће више моћи да служе за закочење културе код нас: јер се тих теорија одрекао већ и сам њихов творац — ја, и при најбољој вољи не могу да се сложим са г. Милојевићем чак ни у оном скромном што је он овај пут изнео. Не говорим о интелектуалној фразеологији г. Милојевића. Већ говорим о оно мало идеологије која се, ипак, прозире у папирној кули г. Милојевића. Наиме, он тврди да Дучић није национални песник јер га народ не разуме. Мерило што народ неког не разуме није критериум о ненародности нечијој.

У осталом, сваки интелигентни Србин може без муке да разуме г. Дучића. Г. Милојевић тражи да баш „народ“ који је на једном ступњу материалне културе одмах схвати човека који је на вишем ступњу. Тражење је наивно. Критериум би могао бити: да ли би народ, доспевши на ниво културе г. Дучића (што није тако тешко) разумео г. Дучића. Па и то није. Јер народ, и појединци, хвала Богу, нису затворени у своме разумевању на две три битне и личне чињенице. Народи, хвала Богу, и то је култура, успевају да разумеју и оно што није њихова непосредна прошлост, успевају да се споразумевају између себе. Те би критериум био овај: да ли би народ, дошавши на ниво г. Дучића, осетио г. Дучића као своје неко оваплоћење?

А што нам г. Милојевић предлаже, то је поезија г. Д. Филиповића који познате и дубоке песме народнога епоса, писане десетерцем и у мистичном епском надахнућу, прича у дванаестерцу и укратко, без монотоније гусала и посве пословно. То није народна уметност већ препричавање народне уметности.

Г. Милојевић држи да су народни мотиви *клица* и да наццочални уметник има ту клицу да даље развије. У највећем броју случајева то је нетачно. Народна се душа изразила извесним делом, и то је дело не *клица* већ **израз**, већ дрво, воћка, биљка народне душе. Израз се не да битније препричати, јер је одлика израза баш у томе да је он постао, да је он *израз нечега*.

И ко се буде батргао око већ израженога он ће дати само препричавања. И зато треба *сећи дубље*. Треба схватити, осетити оно што лежи у дубини израза, што је суштина израза, што је биће. И то би био дубљи и могућнији национализам. Нађени изражени израз само је једна спољна манифестација нечега неодољиво дубљег, и главно је: не да се цепка и дељка или у снопове ве-

зује тај израз (који је већ један резултат и једно, ма и грубо, оличење), већ да се продре у суштину из које је израз поникао. То је пут руске музике која је, спољашње, често врло далеко од народа, али унутрашње живи истом исконском суштином. А г. Милојевић и у пракси и у теорији, спољашње је, у националноме, а унутрашње није. Спољашња форма ако у себи не носи унутрашњи императив јесте само једно неозбиљно играње детета са дугмићима и шљокицама и ђинђувицама и драгулијама.

Илустровали су предавање г. Милојевића: г-ђа Петронијевић, коју бисмо желели да чујемо у нечем судбоносније конструктивном пре но што дамо наш суд о њеној глазби; млади г. Јандл, клавириста добре технике, нешто скучен (бар овај пут) али језгровит; и г-ђа Попова која је певала са драмским осећањем широке и лене реке Римскових мелодија. И ова интерпретација уносила је један неочекивани и нови жубор у далека, готово не мислећа мирна пространства, ненавикнута на оштар лични живот.

Певачка дружина „Станковић“ приредила је Мокрањчево вече. Зборове је водио г. Бинички. Смелост „Станковића“ да изађе готово неспремно на концерат постала је код нас нека врста правила. Код нас се изгубио у певачким друштвима, култ савесног рада. Ипак је публика била неописано раздрагана, што је имала прилике да слуша Мокрањца. Г. Бинички је зборовођа рутиниран и сигуран који је успео из несавршеног оруђа да извуче и по који акценат а и по неку нијансу. Ипак по нашем најдубљем уверењу, концепција г. Биничкога застарела је. Г. Бинички је Мокрањца разбио на мозаик, делова, и из свакога дела хтео да извуче што је могућно било специфичнога ефекта, без везе за оним што настаје. Труд Мокрањца ишао је супротним правцем: да се из делова од којих сваки живи личним животом, усклади мозаик. Мокрањчеви мотиви су изукрштани, његове „Руковети“ (и поред неподеснога имена) нису декоративни букети, усклађени по законима површног споја сличних и несличних облика и боја. Оне су, кад су најбоље, у ствари жива стабла, и ту: и сок животворни струји, и лишће се лелуја на ветру, и корени моћно хватају све дубље и тице раздрагано цврчкуђу по гранама. Таква је Руковет о Хајдук Вељку неустрашивом јунаку, женољупцу, необузданом у пићу, сва је руковет у нечем просторно-освајајућем. И Мула Паша пише књигу чак

из Видина, а Вељко се дозива са Чарапићем кроз читаву Србију, као кроз осам гора. Публика није делила моје мишљење о потреби стварања органске целине, она је руковети, попут г. Биничкога, схватила као стварне руковети, где је међусобна веза цвећа произвољна и у најбољем случају, живописно будљива.

Бурни аплаузи популарнога диригента ишли су, уверен сам, и таквој његовој концепцији, која је, за мене, савршено непримљива.

Од Цезара Франка. који је био један савесан и учен наследник Баховске културе, и један дубоко надахнути мистичар, створили су код нас по неком чудном неспоразуму, оличење француске музике. Прославили су га, са француским заставама, а г. Христић нас је позвао, у сали *Станковић,* да одбацимо *шовинистичку* немачку музику и пригрлимо француски музички национализам, оличен у Франку. Франк има и францускога надахнућа, али је оно, у његовој катедрали од другостепеног значаја. Он је просто душом један мистичар, који личи на мистичаре свих времена и свих народа. И, уверен сам да Немци, које је Бах научио да осете Бога као неодољиву хармонију, а Брамс, да у човеку виде напор стално се усклађујуће материје која хоће да се учини достојном да Бог у њој пребива: уверен сам да би ти Немци пре осетили сродност са Франком, но рецимо они Французи (а има их) који, и дан данас мрзе Берлиоза и његова звучна откровења и уопште одбацују откровења која су необуздана: висином, снагом, или домашајем, или дубином.

Они чекају откровење не са огњених Синаја и очајних понора, већ од Версаљских паркова, од складних водоскока и од само лако замагљене прегледне логичности Ренана. Сваки дубоки мистичар сроднији је са Франком но са Сен-Сансом и Обером, па макар што је тај мистичар Турчин или Абесинац или Бретонац или са Ile de France. Крајње је време да се еластична реч национализам не изнасилује до граница после којих мора да прсне... Мислио сам и о „шовинизму“ Моцарта, Баха, а особито Хуга Волфа, те тројице која су хтела да обухвате једним складним разумевањем и једном моћном и једром интуицијом све стилове, све народе, цело човечанство! Зар није жао г. Христићу за своје речи? На његовом месту ја или их не би ни изговорио или би их горко оплакивао, и у својој кући, за својим клавиром, не бих смео погледати у очи ономе Шуману, ономе Баху,

ономе Бетовену чији блудећи погледи пате само од великих видика... А како ли се осећа г. Христић кад му прелети по диркама слутња из Spanisches Liederbuch, или из Микел Анђелових сонета Хуга Волфа?... Јер г. Христић осећа Хуга Волфа...

На прослави Франковој интерпретација г. Слатина није нас пренела у мистични трепет и у мистичне завршне раздраганости. Можда и за то што су се решили да, идући за г. Христићем у стопу, у Франку открију и подвуку неке типичне црте типичнога Француза, националнога музичара?

Г. Алексејев, пијаниста, не само да није погодио основно расположење Франково. Он је изашао пред публику са потпуним одсуством сваке техничке и психолошке спреме. Он је променио темпо да се нису могла познати, он је доброћудно пребрљао сву узрујану патетику тражења, он је место Франка богоискатеља и богоналазача свирао салонски попури. Како је смело тако нешто да буде могуће на великој прослави?

Станислав Винавер.

ЗНАЧАЈ СОЛУНА У НАШИМ ЕКОНОМСКИМ ОДНОСИМА СА ГРЧКОМ.

На дневном реду је питање обнављања трговинских односа са Грчком. Пошто је за нас полазна тачка у том питању Солун, солунско пристаниште, где морамо осигурати нашој држави слободну зону, ми не смемо да олако схватимо обнављање трговинског уговора са Грчком, јер нам Грчка баш у питању солунског пристаништа ствара тешкоће.

Солун, где се укрштавају све цивилизације и све расе, где гледате утицај Олимпа, Византије и Ислама, није грчки град, јер улицама чујете исто толико, колико грчки језик, бугарски, турски, шпански. Већи део становништва сачињавају шпански Израелићани, који су се доселили још у доба Инквизиције. И ако на царинарници лепрша бело-азурна застава Јелина, уместо полумесеца, уз *kirie* и *malista* чујете још увек *evett* и *efendi*. После несрећне војне по грчко оружје, од 1897., Солун је био циљ само грчких иредентиста све до балканских ратова. И тада, у том рату, не незнатном заслугом нашег оружја Солун је додељен Грчкој. Грци још ни до данас нису успели да постану предоминантни елеменат у Солуну, као што нису успели да развијању и богаћењу Солуна утисну свој печат и отму првенство радишној маси израелићана. Солун је богат. Дућани, стоваришта, банке и разна друга трговинска предузећа. Једна мала *city*. У којој врло добро и успешно ради на унапређењу наше спољне трговине филијала Београдске Уједињене Банке, развијајући посао започет од стране Београдске Задруге. Ту је наша Трговинска Повлашћена Агенција, ту наша Трговачка Комора, која од 1. јануара издаје на српском, француском, енглеском, талијанском и грчком језику свој лист, који има да окупи и концентрише рад нашег тамошњег трговачког света и да стоји на бранику наших интереса. На пристаништу, уз кеј, налази се једно мало парче наше земље, под једним мало поетичним именом „солунске штале“, са којега имамо да одржимо везу

преко Егејског Мора са Грчком, Малтом, Египтом, Сиријом и Малом Азијом.

Када је предратна Србија ушла у царински рат са бившом Аустро-Угарском Монархијом, преко које је морала упућивати свој извоз за запад и север, да би победила у том рату, она је морала отворити себи други пут — и отворила га је у Солуну. Закључила је уговор са Управом Солунског Кеја, и добила је један простор у пристаништу, на којем је подигла своје шталe за извоз стоке. Тај се је уговор обновио, и он важи и данас.

Али ми не желимо, да на том простору будемо везани, да будемо зависни од грчких власти и под њиховом контролом, па тражимо да се пређашњи уговор подвргне ревизији, и да нам се у Солуну осигура слободна зона.

Грци се, према ономе стању, што смо га изнели горе, осећају недовољно сигурни у Солуну, те са неповерењем гледају и наш рад у Солуну. Истина, још не показују према нама ону мржњу коју гаје према Бугарима и према Турцима, али не крију негодовање и онда када су најљубазнији.

Нас изненађује овај став Грчке, и то не мало, јер смо ми Грчкој показали да смо искрени и верни савезници, јер смо јој помогли, где смо год били позвани, да то учинимо, увек, па и сада у Лозани. Шта више, ми смо потпуно заборавили нелојалност њеног бившег владара и њене бивше владе у једном тешком тренутку по наш народ.

Грчка је опкољена непријатељима: ту су Бугари, ту су Турци, а за њима не заостаје ни Италија — па зар то није довољно да Нова Грчка крене новим путем.

Ми имамо Јадранско Море, али за то се не одричемо Солуна, јер је он неопходно потребан нашој спољној трговини, која има и својих путова к југу. Али тај пут ми желимо, да сачувамо себи отворен, путем једног пријатељског уговора, који ће бити од велике користи и по Солун и по Грчку.

Ми не долазимо на Егејско Море као завојевачи, већ као суседни привредни народ, који жели упутити своју поморску трговину на југ преко Солуна, путем једног споразума, који ће осигурати Грчкој могућност, да ојача своје трговачке односе са нашом државом и да од Солуна учини један велики емпоријум за све балканске и дунавске државе, не мање важан од наших јадранских пристаништа. Ми не стрепимо, да Солун конкурише нашим јадранским пристаништима, јер сваки има своју

зону развијања, па ћемо им са наше стране олакшати на све могуће начине (нарочито јефтинијим жељезничким тарифама) увоз и извоз преко Солуна за горенаведене државе. Јасно је, дакле, да ми имамо право да тражимо, као компензацију за то, слободну зону у Солуну, на којој ће бити надлежне наше власти и до које ће ићи наши возови слободни од пограничних формалности — и све то, у границама потреба наше трговине са иностранством.

Грчка, када пређе преко унутрашњих и спољашних трзавица, које данас тиште њезин привредни живот, она ће, помоћу наше државе, успети, да учини од Солуна један од највећих својих трговачких средишта.

Од 1880. па до данас она је врло великим корацима напредовала у привредном животу, и тај успех морао би је предводити у обнављању трговинских односа са нашом државом.

Од 1880. год. у старој Беоцији и Атици, највећи индустријски центар бејаше Пиреј. У овом крају 1880. год. није било него 22 индустријска предузећа ; 1900. год. већ их има 63 ; а 1921. год. њихов се број пење до 120. У целој Грчкој данас има 2213 индустријских предузећа, која представљају једну вредност од 169,363.637 драхми, које су расподељене на :

	Индустријска предузећа	Вредност
Мала	1188	28,567.400
Средња	743	68,447.019
Велика	282	163,349.218

Вредност производа свих ових предузећа износи 872,294.308 драхми, од које суме отпада на годишњу вредност производа велике индустрије 514,949.473 драхми.

Мала се индустријска предузећа највише баве производњом животних намирница (885 фабрика од 1188), од којих отпада на млинарску 541, на зејтин 110. Годишњи њен производ вреди 87,640.250 драхми.

Исто тако и средња индустријска предузећа, у којима је запослено од 6 до 25 радника, највише производе намирнице : 367 фабрика производи у вредности 189 милијона драхми годишње :

134	производе	зејтин
81	„	тестенине
61	„	сапун и парфем
39	„	чињену кожу
5	„	свилу

Од великих индустријских предузећа највећи се број бави текстилном индустријом, али њихова производња није довољна за покриће потреба у земљи, па за то њене

производе Грчка увози из Америке, Енглеске, Француске и највише из Италије.

Текстилном индустријом бави се 88 предузећа од 282, док се осталих:

72	баве производњом		животних намирница
54	„	„	куделье и лена
16	„	„	цигарета и хем. производа
2	„	„	стакла
2	„	„	цемента
16	„	„	коже

Највећи се број ових предузећа налази на територији старе Грчке (1691 фабрика), док у ново присаједињеној територији има свега 622 фабрике.

Пиреј и Солун су два најважнија места за нео-јелинску индустрију.

Економном развијању Грчке највише доприносе банке, а у првом реду Грчка Народна Банка, основана 1841. год. са капиталом од 20 милијона драхми. До 1880. год. ово је била једина банка у Грчкој; за њом се оснивају Јонска Банка, са грчким капиталом, али седиштем у Лондону; 1893. год. оснива се Атинска Банка, са капиталом од 48 милијона драхми; 1899. год. основана је Критска Банка, са капиталом од 10 милијона драхми, која се је доцније фузионирала са Народном Банком. Од 1900. год. до 1920. год. оснивају Грци 10 нових банкарских завода, тако да данас грчке банке представљају 200 милијона драхми капитала.

Осигуравајућа друштва, нарочито поморска, оснивају се врло много. И то после рата. Њихов капитал износи 45,500.000 драхми.

Капитал осталих анонимних друштава за унапређење трговине и индустрије превазилази 100 милијона драхми.

Грци постизавају равнотежу у своме трговинском билансу путем прихода трговачке морнарице, дознака од исељеника и сума остављених од странаца *(Fouristes)*.

У једној агрикултурној земљи, као што је Грчка, која ипак мора да увози жито са стране, сасвим је природно да је већи део капитала уложен у саобраћајним средствима, нарочито поморским, које су основ читавом привредном животу Грчке.

Имајући ово потоње у виду, ми не можемо да уочимо разлог, због којега влада у Атини оклева да изиђе у сусрет нашој држави у питању Солуна, када би од нашег изласка на Егејско Море највећу корист имали баш грчки бродовласници, а ови држе у својим рукама привредни развитик Грчке.

Привредник.

ЕКОНОМСКО ФИНАНСИЈСКИ ПОЛОЖАЈ АЛБАНИЈЕ.[1]

Док је већина писаца студирала Албанију са етнографског, стратегијског и политичког гледишта, професор Калмес је посматра са економско-финансијског. Његова књига је резултат анкете, коју је прошлог лета и прошле јесени водио у Албанији.

Албанска Влада обратила се, наиме, средином прошле године Лиги Народа с молбом да јој стави на расположење једног финансијског саветника и неколико експерата, чија би дужност била да проуче и предложе које мере ваља предузети те да се страни капитали заинтересују и ангажују у експлоатацији природног богатства Албаније.

Пре но што би се одазвао овој жељи Албаније и одредио тражено саветодавно лице и експерте, Финансијски Комитет Лиге Народа био је одлучио (прошлог јуна) да пошаље у Албанију једног стручњака за економска питања, који ће проучити економско-финансијско стање те земље и поднети јој о томе извештај. Овај извештај требао је да послужи као директива за избор и почетак рада траженог саветника и експерата.

За овај претходни посао избор је Лиге пао на професора Алберта Калмеса, Луксембуржанина по народности. Професор Калмес је одмах кренуо за Албанију и вративши се недавно отуда поднео је Лиги Народа један до душе кратак али врло прегледан и интересантан извештај, који је Лига Народа предала јавности под насловом „*The economic and financial situation of Albania*". Калмесова књижица не садржи само опис садашњег стања већ и погледе на будуће развиће Албаније. Она је од интереса како за финансијера, тако и за политичара и за теоретичара економисту.

Основни закључак до кога је Калмес дошао изложен је у овој његовој реченици: „Политички Албанија је држава; у економском пак погледу она то није; она је

[1] „The economic and financial situation of Albanie" by Professor Albert Calmès — Ed. Sociéte dés Nations — Genève 1922.

један неорганизовани збир економских области и локалних тржишта, која су више изолована једна од другог него да их раздвајају царинске границе.“ Узрок оваквој економској раскомаданости лежи у недостатку саобраћајних сретстава: не само да нема железница, него нема ни друмова. Једва ако постоји 500 км. друма у земљи, која је дуга 400 а широка око 100 км. — и то што има не ваља!

Трговина између појединих области остаје с тога немогућа. До каквих невероватних последица доводи овај недостатак путева види се већ из ових примера: Скадар извози своје коже у Италију, а Аргирокастро (у јужној Албанији) их купује у Италији, да би их поново увезао; Валона извози своје уље у Италију, где га Скадар купује и враћа у Албанију. Разлог је овоме што ове албанске области имају саобраћајних веза са Италијом, али немају тих веза између себе.

Аргирокастро је принуђен да увози жито и он га купује у Италији. Његова суседна област, Берат са околином производи жита више него што јој треба, но у недостатку саобраћајних веза са Аргирокастром т. ј. друма није у стању да му продаје тај вишак. Све док недостатак друмова буде онемогућавао трговину између појединих области Албаније, све дотле неће Албанија моћи постати једна економска целина; а док то не постане не може бити речи о каквој јединственој трговачкој, финансијској и тарифној политици.

По пишчевом мишљењу требало би да Албанија има најмање 2.300 км. друма, а она нема ни четвртину — и то што га има је хрђаво, чак већином неупотребљиво.

Податци о њеној спољној трговини су за Албанију такође неповољни; њен трговачки биланс је ужасно пасиван: он је 1921 год. био у дефициту за више од 15,470.000 златних франака (око 125,000.000 динара). Те године наиме био је:

увоз 17,660.000 златних франака (преко 140 милијона динара)
извоз 2,190.000 „ „ (око 17½ „ „).

Овај неповољни трговачки биланс поправља донекле албанска емиграција у Америци (у Америци има око 50.000 Арбанаса), која шаље новаца својим породицама у отаџбини. Ипак остаје факт да би оваква несразмера између извоза и увоза, ако би дуже трајала, довела Албанију до ванредно незгодних последица, до осиромашења, да не кажем економске катастрофе.

Најважнији увозни артикли су: шећер, одело, брашно, гвожђарија, петролеум; а најважнији извозни: маслине, уље, коже, јаја, сир.

По земљама трговина Албаније се кретала 1921. г. овако :

Земља	Увоз	Извоз	Разлика између увоза и извоза (у хиљадама злат. фран.)
	(у хиљадама злат. фран.)		
Италија	12.731	1.614	11.117
Грчка	2.124	488	1.637
Енглеска	1.135	—	1.135
Аустралија	669	—	669
Турска	665	—	665
Краљев. С. Х. С.	335	88	246
Свега	17.659	2.190	15.469

Вредно је нагласити да ми стојимо у овој таблици на последњем месту и да је у економском погледу Албанија несразмерно више везана за Италију него за нас.

Преко две трећине од целокупног албанског увоза и око $^3/_4$ извоза припада Италији. Може се дакле слободно рећи да у погледу спољашње трговине Италија има доминирајући положај у Албанији и да ми немамо у опште узев никакав. Ово су факта с којима треба рачунати у нашој спољној политици!

Економском развитку Албаније смета, према мишљењу проф. Калмеса у велико и потпун недостатак организације кредита. Злата има у земљи врло много. Албанија је можда једина земља у Европи где циркулише златан новац, сва се плаћања врше у ефективном злату. Како Албанија нема свог новчаног система, то циркулишу страни златници (наполеони) и страни сребрњаци нарочито наши динари и аустријске круне. Као ситан новац иду и италијански бакарни новци. Страни се папирни новци не примају. Количина златног новца која се у Албанији налази цени се према једнима на 50 милијона према другима до 100 милијона златних франака. Проф. Калмес мисли да је ова друга сума ближа истини. Ако је то тачно значи да у Албанији има златног новца у вредности $^3/_4$ до 1 милијарде динара. Ма да би тај новчани капитал, био довољан да јој осигура могућност економског развитка, тај капитал остаје неупотребљен, јер је скривен. Нико свој новац ни у шта не улаже. Богаташ као и сиромах је ћемераш. Кредита нема. Банака нема. Интерес од 30% није никаква реткост. Потреба за оснивањем једне банке која би све те мртве капитале прикупила и пустивши их у саобраћај дала

маха економском животу императивно се намеће. Проф. Калмес види у стварању овакве банке једну од најпрешнијих потреба наше суседке: оваква банка потребнија је Албанији и од једне емисијоне банке. Поред подизања друмова оваква је банка према њему један од основних услова за економску виталност младе Албаније. Али, да би ова банка могла испунити своју мисију, потребно је да улива поверење онима, који треба да јој повере своје уштеђевине. И ту је проф. Калмес мишљења да то може постићи само једна приватна установа, а никако једна државна банка. Арбанаси немају довољно поверења у финансијску способност своје државе да би јој поверили своје златне капитале. У интересу саме ствари било би да капитал за оснивање ове банке буде бар упола уписан од странаца, и то по могућству од држављана једне у Албанији директно политички незаинтересоване државе, то би публици улило много веће поверење и ослободило би банку евентуалних штетних утицаја албанске владе. За почетак био би довољан капитал од 10—15 милијона златних франака.

Трећи проблем исто тако важан као предходни а стојећи с њиме у тесној вези јесте проблем повећања производње у циљу смањивања пасивитета трговачког биланса и у циљу повећања народног благостања. Албанија нема индустрије сем нешто мало пољопривредне (индустрија сира и зејтина). Прилике за стварање индусгрије још су неповољне, но временом ће се и ту много што шта дати учинити, јер је Албанија врло богата у воденим снагама, које се могу искористити као погона снага. Осим тога изгледа да има доста угљених поља а и гвоздених руда (у околини Пепелени и јужно од Скадра). За сада је главно организовати пољопривреду, која је на веома ниском ступњу. Треба пре свега исушити веома плодна поља у приморју која се периодично претварају у баре. Тиме би се добиле велике површине првокласне земље и увелико би се сузбила маларија, која јако смањује продуктивност радне снаге. По мишљењу писца ово исушивање стало би н. пр. око 50,000.000 златних франака, земљиште пак које би се тиме добило вредело би око 138,000.000 зл. франака. Овај рад могла би финансирати напред наведена банка.

Да поновимо: везивање појединих области употребљивим друмовима, стварање једне велике кредитне банке и исушење баруштина у приморју — то су према мишљењу проф. Калмеса три основна економска проблема,

од чијег решења зависи да ли ће Албанија успети да се попне на висину једне модерне економске заједнице и ући у ред европских држава у погледу њене економске организације. Од увиђавности Албанаца зависи како ће решити ове задатке.

Поред ових горе резимираних разматрања писац је у својој књизи изнео још више интересантних детаља о економским и финансијским приликама у Албанији. Ми ћемо се овде само још задржати на једном : на албанском државном буџету.

И претпрошле и прошле (1922) године Албанија је имала свој буџет. Буџетска година поклапа се са календарском. Државни приходи били су прошле године предвиђени са $19^3/_4$ милијона златних франака, а државни расходи са преко 22 милијона зл. фр. Буџет је имао дакле дефицит од скоро $2^1/_2$ милијона зл. фр.

Расходи су били овако распоређени :

Министарство војно	7,310.632
„ грађевине и пољопривр.	3,815.832
„ финансија	3,800.688
„ унутрашњих дела	2,454 343
„ просвете	2,305.813
„ правде	891.596
„ пошта, телеграфа и телеф.	884.648
„ спољних послова	732.000
Свега	22,195.552 (око 180,000.000 дин.)

То је у најкраћим цртама шта нам каже проф. Калмес, изасланик Лиге Народа, о данашњој економско-финансијској ситуацији државе најстаријег племена на Балкану.

Иван В. Суботић.

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

	Смештај у библиотекама	
	Немањина 22-26	А. венац 1

1. УПРАВНО ПРАВО: УПРАВНО ПРОЦЕСНО ПРАВО
Лилић Стеван +
Београд: Правни факултет, 2010.

2. УПОРЕДНА ПРАВНА ТРАДИЦИЈА
Аврамовић Сима и Станимировић Војислав +
Београд: Правни факултет, 2010.

3. КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО
Шкулић Милан +
Београд: Правни факултет, 2010.

4. УВОД У ПРАВО
Митровић Драган +
Београд: Правни факултет, 2010.

5. КРИМИНОЛОГИЈА
Игњатовић Ђорђе +
Београд: Правни факултет, 2010.

6. КОМПАНИЈСКО ПРАВО: ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА +
Васиљевић Мирко
Београд: Правни факултет, 2009.

7. ГРАЂАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО
Јакшић Александар +
Београд: Правни факултет, 2010.

8. ПОРОДИЧНО ПРАВО И ПРАВО ДЕТЕТА +
Драшкић Марија
Београд: Правни факултет, 2010.

9. ПОРОДИЧНО ПРАВО
Панов Слободан +
Београд: Правни факултет, 2010.

10. ЈУЖЊАЦИ МАРШ
Војновић Горан +
Београд, Ренде, 2010.

11. КАМЕН ТРАЖИ ПРОЗОР
Панчић Теофил +
Београд, Ренде, 2009.

	Смештај у библиотекама	
	Немањина 22-26	А. венац 1

12. ЧУДО У ПОСКОКОВОЈ ДРАГИ
Томић Анте +
Београд, Ренде, 2010.

13. РОМАН О КОРИНИ
Јерговић Миљенко +
Београд, Ренде, 2010.

14. НЕ МОЖЕШ МНОГО АЛИ МОЖЕШ МАЛО +
Стојковић Александар
Београд, Ренде, 2010.

15. СЈЕТВА СОЛИ
Базуљ Мухарем +
Београд, Ренде, 2010.

16. ОТАЦ
Јерговић Миљенко +
Београд, Ренде, 2010.

17. МАМА ЛЕОНЕ
Јерговић Миљенко +
Београд, Ренде, 2010.

18. РОД АВЕТЊАКА
Буковац Слађана +
Београд, Ренде, 2010.

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ ЗА ПЕРИОД НОВЕМБАР-ДЕЦЕМБАР 2010. ГОДИНЕ

1. ЈУЖЊАЦИ МАРШ
   Војновић Горан
   Београд, Ренде, 2010.

2. СМРТ ЈЕ НЕПРОВЈЕРЕНА ГЛАСИНА
   Кустурица Емир
   Београд, Новости, 2010.

3. КАЈА, БЕОГРАД И ДОБРИ АМЕРИКАНАЦ
   Ђурђевић Мирјана
   Београд, Лагуна, 2009.

4. ВАНИЛА И ЧОКОЛАДА
   Казати Модињани Звева
   Београд, Евро-Ђунти, 2008.

5. ПОБЕДНИК ЈЕ САМ
   Коељо Пауло
   Београд, Паидеиа, 2009.

6. МИРНИ ДАНИ У МИКСИНГ ПАРТУ
   Лу Ерленд
   Београд, Геопоетика, 2010.

7. МАРИНА
   Руис Сафон Карлос
   Београд, Чаробна књига, 2009.

8. ДВОР КНЕЗА АЛЕКСАНДРА КАРАЂОРЂЕВИЋА : 1842-1858
   Јовановић Небојша
   Београд, Лагуна, 2010.

9. АМОР ПОРТЕНО
   Кузмановић Ивана
   Београд, Лагуна, 2010.

10. АЈНШТАЈНОВА ДЕВОЈКА
    Сингтон Филип
    Београд, Лагуна, 2009.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Stendidž Tom : JESTIVA ISTORIJA ČOVEČANSTVA / Beograd : Geopoetika, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2199

Da li znate koje je najrazornije i najefektnije oružje u istoriji ratovanja? Nije ni mač, ni mitraljez, ni tenk, ni atomska bomba. Jedno drugo oružje ubilo je mnogo više ljudi i odredilo ishod brojnih sukoba - hrana ili, preciznije, kontrola izvora hrane.
Ova knjiga istoriju posmatra na jedan potpuno nov način: kao niz transformacija koje je izazvala, omogućila ili na koje je uticala hrana. Ona ne pokušava da sumira čitavu istoriju hrane ili čitavu istoriju sveta. Umesto toga ona se, koristeći genetiku, arheologiju, antropologiju, etnobotaniku i ekonomiju, fokusira isključivo na mesta gde se ukrštaju istorija hrane i istorija sveta, kako bi postavila jedno jednostavno pitanje: koje su to vrste hrane najviše doprinele oblikovanju današnjeg sveta, i kako?
Na kraju krajeva, hrana je, tokom istorije, bila i doslovno pokretač svega što je iko ikada učinio.
Tom Stendidž je autor knjige Istorija sveta u 6 pića, koju je Geopoetika objavila 2007. godine.

2. Oster Pol : NEVIDLJIVI / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2345

Deo velikog spisateljskog umeća Pola Ostera ogleda se i u tome što je prepoznatljivo isti, a uvek različit i nov. Roman *Nevidljivi* je nastao iz pera iskonskog pripovedača, ali i metatekstualnog šaljivdžije koji ne dopušta čitaocu pasivno prolaženje kroz recenice, vec nastoji da ga učini saučesnikom i sagovornikom. Junak Osterove priče Adam Voker, prvi i poslednji čovek svog sveta, ostavlja iza sebe rukopis koji će njegove udaljene bližnje podstaći na bolna preispitivanja i povratak u prošlost, u piščeve omiljene, burne i prelomne, šezdesete. Prijateljstvo i ljubav, ali i ubistvo i incest, umetnost, putovanje, Pariz i Njujork, sastojci su od kojih Oster gradi ovo intrigantno i zavodljivo prozno delo.
"Pred nama je savremena američka proza u svom najboljem izdanju: precizna, skladna i žustra. Daje nam iluziju lakoće koja se u stvari jedino može postici žestokom disciplinom. I kao što to obicno biva sa delima velikih majstora, svaku narednu recenicu počinjete da čitate gotovo pre nego što završite prethodnu."
Klensi Martin, New York Times

3. Sambra Alehandro : PRIVATNI ŽIVOT DRVEĆA / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2270

Ovo je roman o jednoj noći u kojoj glavni junak Hulijan (univerzitetski profesor književnosti i pisac nedeljom) čeka, pun strepnje, svoju ženu Veroniku (slikarku koja pravi kolače) da se vrati sa časova crtanja i uspavljuje Danijelu (Veronikinu ćerku) pričama o životu drveća. Veronika se neće vratiti.... Iako često i tužan i tmuran, *Privatni život drveća* odiše toplinom i osvaja čitaoca snagom gotovo svake rečenice.
Priča u priči, kratak roman izuzetne zrelosti koji svoju svedenost pretvara u izuzetnost, govori o preplitanju književnosti i realnosti, razočaranjima i iluzijama, o smrti i umiranju, umiranju ljubavi, vere, želje, romana, ideja, pisaca, slave....
Privatni život drveća krasi savršenstvo priče i, premda Sambra minimalističku strukturu romana gradi po uzoru na japansko pripovedanje, a donekle je vidljiv i uticaj metaproznih romana Pola Ostera – pred nama je svež i izuzetno originalan pisac.

4. Kabrera Infante Giljermo : KNJIGA O GRADOVIMA / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2273

„Čovek nije izmislio grad, pre će biti da je grad stvorio čoveka i njegove navike. Urbanost izvorno proističe od latinske reči za grad. Moguće je da je grad, kakav poznajemo, potekao iz Azije između šestog i prvog milenijuma pre Hrista. Ideja o gradu je, međutim, dostigla svoj vrhunac u Grčkoj sa gradom-državom ili polisom, onim što je Aristotel nazvao „zajednički život radi plemenitog cilja“. U Rimu, osnivaču Rimskog carstva, grad, sam Rim, prvobitno podignut bez plana i reda, rastao je dok se nije pretvorio u model drugim gradovima stvorenim prema njegovom liku i obličju.
Čovek koji je mislio da je stvorio grad, mnogo puta ga je, međutim, rušio. Po legendi, Neron je zapalio Rim, ali Rim je Večni grad. Druge gradove, kao što su Berlin i Havana, uništili su ratovi ili nemarnost njihovih vladalaca. Havana, naime, izgleda kao razrušen grad, ne iz vazduha kao Berlin, već iznutra. Berlin je, međutim, kao stari Rim posle požara, rekonstruisan, dok Havana čuva svoju čudnu lepotu u ruševinama. Kao Horacije, dakle, kažem da me ruševine neće zastrašiti.
Tako sam u drugim gradovima tražio sjaj koji je imala Havana.“
Giljermo Kabrera Infante, iz Predgovora *Pohvala gradu*
Ovako piše zaljubljenik u gradove, Kubanac G. K. Infante koji je drugu polovinu svog života (1929–2005) proveo u Londonu. Otud ovaj grad i zauzima polovinu prostora ove knjige. U njemu je Kabrera ostvario i najveći deo svoje karijere, objavivši „svog *Uliksa*“ – čuveni roman *Tri tužna tigra,* kao i političke eseje *Moja Kuba*.

Ovaj bivši kubanski diplomata, miljenik a potom oponent vlasti, autor je scenarija (pod pseudonimom Giljermo Kain) kultnog filma *Vanishing Point* iz 1971, kao i manje znanog *Wonderwall*, u kojem je sarađivao s Džordžom Harisonom. Inače je bio poznanik svih Bitlsa (o kojima i piše).
Vrsni lingvista i eksperimentator u jeziku, Infante nas kao saučesnik i svedok vodi i u Pariz, Brisel, Madrid, Veneciju, Njujork, Las Vegas, Majami, Rio de Žaneiro...
Iako je pripadao Markesovoj generaciji latinoameričkog buma, ovu etiketu je odbijao. No, svoj talenat nije mogao da ospori.
Laureat je Nagrade Servantes 1997, koju je dobio iz ruku španskog kralja Huana Karlosa.

5. Lukas Patrisija i Leroa Stefan : RAZVOD OBJAŠNJEN NAŠOJ DECI / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2291

Zašto se ljudi danas tako često razvode? Kako mogu da se rastave, da se više ne vole, a ponekad i da mrze jedno drugo, ako su ranije toliko toga delili i zajedno začeli decu? Tinejdžeri otvoreno postavljaju pitanja na koja odrasli često nemaju odgovor. Za mlade je razvod problem bar koliko i za same roditelje, i njegove posledice ne treba umanjivati. Nisu li upravo tinejdžeri neposredno na udaru promena koje nisu uvek najprijatnije – selidbe, promene škola, uklapanje u novu porodičnu organizaciju? Kako im pomoći da izgrade svoju ličnost i steknu poverenje u okolinu a da ostanu verni sebi i da se ne osećaju razapeto između dva doma i dva različita sveta? Oslanjajući se na sopstveno iskustvo autori nastoje da ublaže dramatičnost bolne situacije i izdvajaju važne teme o kojima svako dete razmišlja u trenutku kada mu se roditelji razvode.

6. Droa Rože-Pol : ZAPAD OBJAŠNJEN SVIMA / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2286

Šta je to „Zapad“? Ovu reč srećemo svuda, od istorijskih knjiga do televizijskog dnevnika, ali ona ima toliko značenja da je često nejasna i može da nas zbuni. Je li to geografska oblast? Kad se kaže Zapad da li se misli na Evropu? Ili na Ameriku? Možda i na jedno i na drugo? Ili su to sve bogate zemlje sveta zajedno? Da li je to ekonomski sistem? Oblik društvenog uređenja? Moral? Neka religija, način života, stanje duha? Treba li se radovati tome što postoji Zapad, ili za to nema razloga? Gde je danas Zapad? Na nekim delovima planete? Ili je zauzeo celu planetu i postao „globalan“? Da bi se prevazišle ove zbunjujuće predstave i maglovite ideje koje su ponekad izvor sukoba i nasilja, treba rasvetiliti ova pitanja. To je cilj ovog dela.

7. Solnit Rebeka : LUTALAŠTVO : istorija hodanja / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2232

„Ekolozi nam stalno dokazuju da neki leptir, pašnjak, šuma i vododerina imaju nezamenljivu ulogu u velikoj mreži života, bez obzira na to da li imaju neku vrednost na tržištu. Isto važi i za divlje livade imaginacije - časovi provedeni tamo ne računaju se u radno vreme, ali su ipak neophodni da um ne bi zapao u učmalost, jalovost, mrtvilo. Borba za slobodan prostor - za očuvanje divljine i javnog prostora - mora se voditi uporedo s borbom za slobodno vreme, za časove koji se mogu provesti lutajući tim prostorom. U suprotnom će lična imaginacija biti sravnjena sa zemljom da bi se napravile parcele i sagradile prodavnice s robom za jednokratnu upotrebu i lanci restorana sa brzom hranom, da bi se zadovoljila glad potrošača za tračevima sa estrade i pikanterijama iz crne hronike..."
Istorija hodanja stara je koliko i istorija ljudskog roda i, po svojoj tematici, zalazi u polje anatomije, antropologije, arhitekture, baštovanstva, geografije, političke i kulturne istorije, književnosti i seksualnosti, religijskih studija. Uz portrete nekih od najznačajnijih šetača u istoriji i prozi, Rebeka Solnit se, u ovoj svojoj ličnoj istoriji hodača, sa strašću zauzima za očuvanje mesta i vremena po kojem se može hodati, u ovom ubrzanom svetu koji uglavnom koristi prevozna sredstva. Ona prati preobražaj kulture hodanja: od egzistencijalnog, filozofskog hodanja, preko aristokratskih šetnji parkovima i vrtovima, usamljeničkih lutanja, hodočašća, pa sve do protesta i političkog delovanja. Poredeći sa zlatnim dobom hodanja, čiji je vrhunac bio na prelasku iz XIX u XX vek, hodanje se danas, sa drastičnim ubrzanjem života, pretvorilo u jedinicu utrošenog vremena, fizičkog napora i mehaničkog kretanja na traci za trčanje, jer prostor - kao krajolik, teren, prizor, iskustvo - više ne postoji. Čovek je usavršio prevozna sredstva, ali, izgubivši kontakt sa prostorom, više u njima nije putnik, već paket u tim projektilima koji potpuno menjaju njegovu percepciju. Iako se hodanje svelo na naizmenično pokretanje donjih ekstremiteta, autorka ubedljivo pokazuje da hodanje i dalje može biti subverzivan čin, koji makar podriva model društva baziran na apsolutnoj privatizaciji prostora i kontroli građana, pored toga što je oblik zabave u kojoj se ništa ne konzumira niti troši. Značajan deo u ovoj knjizi posvećen je hodanju kao umetnosti i tu je, razume se, najviše pažnje zauzeo čuveni performans Marine Abramović i Ulaja koji su prepešačili ceo Kineski zid.
„Rebeka Solnit vrlo ubedljivo gradi ovo impresivno istraživanje kojim podupire svoju strast prema hodanju kao kreativnosti koja oslobađa i humanizuje."
Daily Telegraph
„...posmatrajući hodanje kao protest, hodočašće, terapiju i vežbu, Rebeka Solnit je napisala uzbudljivu knjigu koja nas primorava da se zamislimo."
Scotland on Sunday

8. Pelt Žan-Mari : TAJNI GOVOR PRIRODE : Komunikacija kod biljaka i životinja / Beograd : Geopoetika, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2274

Većina informacija iz ove knjige predstavlja najnovije doprinose savremene nauke, koji se mogu opisati kao prelaz od neophodne, ali nedovoljne, deskriptivne botanike ka ekologiji, zasnovane na posmatranju međusobnih odnosa biljaka, životinja i čoveka. Bogatstvo i raznolikost međusobnih veza stvaraju dinamičniju sliku živog sveta i otkrivaju radikalno novu viziju okruženja u kojem sva bića komuniciraju na neočekivane načine. Iznenađujuće posledice muzike na biljke, dokazi da biljke takođe osećaju, da su sposobne za spontane pokrete, da čuvaju u sećanju traume i događaje iz mladosti, da javljaju komšiji kada preti opasnost, ...otvaraju čitaocu nesagledive dimenzije u doživljaju živog sveta oko nas. *Tajni govor prirode* je himna životu, šetnja kroz njegove arkane i tajne, koja menja sumornu i statičnu predstavu o biljkama, a koja nam nikada nije otkrila da i biljke poseduju dušu. Ako ovo izdanje doprinese uspostavljanju osnova onoga što će biti prihvaćeno kao biologija trećeg milenijuma, nesumnjivo će ispuniti misiju. Ako, posle čitanja, prestanete da gledate na biljke kao ranije, cilj će u potpunosti biti postignut!

9. Goleman Danijel : EKOLOŠKA INTELIGENCIJA : Poznavanje skrivenih uticaja onoga što kupujemo / Beograd : Geopoetika, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2240

"*Ekološka* se odnosi na razumevanje organizama i njihovih ekosistema, a *inteligencija* podrazumeva kapacitet da se uči iz iskustva i efikasno ophodi prema svojoj okolini. Ekološka inteligencija nam omogućava da primenjujemo ono što naučimo o načinima na koje ljudska delatnost utiče na ekosisteme da bismo nanosili manje štete i ponovo živeli održivo u svom kutku - a danas je to cela planeta. Sadašnje pretnje zahtevaju da izoštrimo jedan novi senzibilitet, odnosno kapacitet za prepoznavanje skrivene mreže povezanosti između ljudske aktivnosti i prirodnih sistema i tananih složenosti njihovih preseka. To buđenje prema novim mogućnostima mora dovesti do zajedničkog otvaranja očiju, to jest, do promene naših najosnovnijih pretpostavki i percepcija, one koja će pokrenuti promene u trgovini i industriji, kao i u našem pojedinačnom delovanju i ponašanju. Baš kao što socijalna i emocionalna inteligencija nadograđuju sposobnost za sagledavanje perspektive drugih ljudi, saosećanja s njima i izražavanja zabrinutosti, ekološka inteligencija proširuje taj kapacitet na sve prirodne sisteme. Da bi se iskoristila ta inteligencija, moramo odmaći dalje od razmišljanja koje smešta ljudsku vrstu izvan prirode; činjenica je da živimo isprepletani u ekološkim sistemima i da utičemo na njih, bilo pozitivno bilo negativno - kao i oni na nas. Potrebno je da otkrijemo i podelimo između sebe sve načine na koje ta intimna međusobna povezanost deluje, da sagledamo skrivene obrasce koji povezuju ljudske aktivnosti s višim kretanjem prirode, da razumemo svoj pravi uticaj na nju i da naučimo kako da činimo više dobra."

U ovoj provokativnoj knjizi Danijel Goleman nam pokazuje da će se sve u vezi sa time šta i zašto kupujemo promeniti. Do dana današnjeg, tvrdi on, naše razmišljanje o problemima kao što su životna sredina, opasnosti po zdravlje ili izrabljivanje dece, ostalo je jednodimenzionalno, usredsređeno samo na pojedinačne probleme izolovane od svih ostalih. Naša „zelena" svest toliko je površna da često proizvedemo više štete nego koristi tako što ignorišemo granice do kojih seže opasnost izazvana našim postupcima i proizvodima koje kupujemo.
Ekološka inteligencija donosi veliki broj upozoravajućih i bolnih činjenica o predmetima koje svakodnevno koristimo mi i naša deca i pokazuje nam kako će fenomen radikalne transparentnosti - dostupnosti kompletnih informacija o svim aspektima nekog proizvoda - uskoro početi da menja moć potrošača i sudbinu poslovanja. Kompanije više neće moći da kontrolišu sopstvenu reputaciju. Po prvi put će ono što kažu biti daleko manje značajno u odnosu na ono što u stvari rade. Postaće istinski odgovorne.
Prepuna praktičnih uputstava, ova knjiga postaje neophodan priručnik za razumevanje očekivane, neminovne revolucije informacija!

10. Petrović Zoran : KAMEN BLIZANAC / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2335

Viševekovna zajednička istorija Srbije i osmanske Turske našla je kao tema uhljeblje kod još jednog vrsnog pripovedača. Vreme Prvog srpskog ustanka isplelo je oko sebe produbljenu priču o okolnostima, uzorcima i posledicama delanja njegovih istorijskih aktera. *Kamen blizanac* je napisan samo na prvi pogled kao roman pravolinijske radnje pune akcije. On je, međutim, vremenski i prostorno isprepletan potpričama sa dvora cara Dušana, o fanariotima – Grcima iz Jermenije, epizodama iz Hilandara, Ugarske, Crne Gore, ponajviše iz Stambola i Niša. Ta ravna priča u sebi krije devojke od sedamdeset godina, jezičku zajednicu Kumana, nesreću Afis-paše Niškog, rodoljublje trgovaca i Karađorđevog izaslanika iz senke na Porti, srpske *ič oglane*, i čitavu jednu pomerenu stvarnost.
Ta druga strana knjige jeste priča o *selamu* kao poruci i poklonu, o (ne)postojećem selamskom jeziku i metafizičkoj strani stvarnosti protumačenoj kroz lajtmotiv selamske tajne o kojoj na kraju knjige pomislite da ste sve shvatili, ali i da niste. „Jer selam je sve i ništa!“
Vrednost ovog romana je u spoju najbolje tradicije srpskog realističkog pisanja i fantastike i modernosti koje nenadano a dosledno, mudrački filozofiraju na početku skoro svakog poglavlja. Zoran Petrović je vrstan pripovedač, raskošan stilista, oslonjen o najbolje prozne tokove srpke književnosti dvadesetog veka. Pisac koji zna kako se koristi Tajna, od one koja šarmira do one koja vlada mrakom. Ili kako bi autor rekao – „Tajna je u maloj tajni unutar nje. U veri u tu tajnu.“
Kao i selam, i ova knjiga bi da bude jezik nemogućih poduhvata.

11. Tong Su : ŽENE I KONKUBINE : tri novele / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2272

Prema prvoj noveli iz ovog izbora, *Žene i konkubine*, snimljen je čuveni film *Visoko podigni veliki crveni lampion*, u režiji Džan Jimoua, koji je osvojio više prestižnih nagrada, uključujući i Srebrnog lava za najbolju režiju na Međunarodnom filmskom festivalu u Veneciji 1991. godine. Su Tong u

centar pažnje stavlja ženske likove i njihove izrazito složene međusobne odnose unutar zajedničkog domaćinstva. Opisima piramidalne hijerarhije koja vlada u kineskoj porodici i stavljanjem naglaska na duhovni svet žena, a naročito na stepen njihove samosvesti, pisac ispituje odnos pojedinca prema neprikosnovenoj moći tradicionalnog patrijarhata, kao i obrasce ponašanja koji iz tog odnosa proističu.
Su Tong u svojoj prvoj i najpoznatijoj eksperimentalnoj noveli, *Bekstva hiljadu devetsto trideset i četvrte*, opisuje raspad i propast jedne seoske porodice u vreme poplava, epidemije kuge i gladi tridesetih godina prošlog veka. To je priča o velikim migracijama, tačnije bekstvima iz sela u grad, bolnom procesu industrijalizacije i modernizacije u Kini, kao i o napuštanju tradicionalnih vrednosti zarad uzbudljivijeg gradskog života.
U potragu za sopstvenim identitetom upušta se i buntovni mladi narator duhovite novele *Zdravo, pčelaru*. Junak ove priče nezadovoljan je životom u svojoj monotonoj varošici u kojoj se oseća stešnjeno, te uzbuđenje i zadovoljenje sopstvene potrebe za slobodom traži u beskonačnom lutanju kineskim metropolama.

Iz pogovora Mirjane Pavlović

12. Popov Alek : NIVO ZA NAPREDNE / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2305

Alek Popov se, u svom maniru, otvoreno ismeva pojedinim bugarskim, ali i slovenskim osobinama, a njegovi dobro znani motivi – opšta nekultura, neznanje, nepoštenje, (ne)snalaženje, bahatost – ptisutni su i u svim pričama *Nivoa za napredne*. Uz to, još su im pridodati i kafkijanski zapleti i neočekivana rešenja.
U britkoj kritici bugarskog mentaliteta, Popov ne štedi ni sveobećavajući Zapad (naročito u pričama koje se bave prostorom bivše Jugoslavije). Ta autorova oštrina i gruba iskrenost ponekad su prosvetljujuće, a uvek duhovite – do suza; no beskompromisnost cinizma, ironije i crnog humora ponekad dovedenog do nelagode, zalečena je jasnom dobronamernošću i željom da ljudi i svet oko njih – budu bolji. Autor, ipak, kao da nam poručuje da taj proces teče veoma teško i sporo. Da li zato što je to zaista tako, ili samo zato da bi sebi obezbedio još dovoljno materijala za ismevanje a zarad dobrobiti čitaoca i njegove književne zabave?
Kako god bilo, Bugarska i Istočna Evropa (a bogme i ceo svet) još su prepuni apsurda i paradoksa. A Alek Popov, srećom, još piše i opisuje...
V. Bajac

13. Jankovisi Žan-Mark : KLIMATSKE PROMENE OBJAŠNJENE MOJOJ ĆERKI / Beograd : Geopoezika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2296

Evo jedne knjižice koja će sigurno oduševiti mlade. Ne samo zato što im jasno govori o stanju planete – što je tema o kojoj se još ne govori u školi, a nema je ni u štampi ni na televiziji – već pre svega zato što se neophodna revolucija misli tiče upravo njih. Zagrevanje naše planete i nestanak nafte iz rezervi koje su pri kraju sve će promeniti: način stanovanja, transport, ishranu, zanimanja, način života i potrošnje. Ako se ništa ne učini, stručnjaci kažu da nas prvo očekuje ekološka, a

zatim i društvena katastrofa. Sasvim je jasno, međutim, da to može biti i sjajna prilika da se oslobode mašta i kreativnost, da svako dobro razmisli o smislu svog budućeg zanimanja. Hoće li današnji roditelji, „zavisnici od naſte“, imati decu koja mogu bolje da sagledaju budućnost i budu mudrija? Ova knjiga može tome da doprinese.

14. Martel Jan : BEATRIČE I VERGILIJE / Beograd : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2341

Kad razočaran nerazumevanjem kritičarskih zanovetala, pisac Henri odluči da se odseli i na neko vreme se ostavi pisanja, dobije pismo od jednog svog čitaoca – vremešnog čudaka, preparatora životinja – i nađe se pred zagonetkom kojoj ne
može da odoli. Što dublje bude zalazio u svet ovog misterioznog i proračunatog čoveka, Henriju će sve važnije postajati pripovesti
jedne magarice i jednog majmuna drekavca – po imenu Beatriče i Vergilije – kao i epsko putovanje na koje će zajedno krenuti.
U najnovijem delu Jana Martela, uz alegoriju, formu po kojoj je postao poznat u svom prethodnom romanu, a pogodnu da se njome izraze čak i nepodnošljive istine, mogu se pronaći aluzije na velike figure iz književnosti, Flobera, Beketa, Dantea. U priči u
prići, na nekoliko nivoa, problematizuje se pitanje holokausta na nov i neuobičajen nacin.Ovaj pripovedački vrtlog čitaoca može zbuniti, ali on ostaje zadivljen i potresen onim što je pročitao. Sa istim duhom i originalnošću koje smo toliko voleli u *Pijevom*
životu, ovaj briljantni novi roman vodi čitaoca na nezaboravnu odiseju. Na tom putu Martel nam postavlja velika pitanja o životu i istini, o umetnosti i obmanama, odgovornosti i saučesništvu u krivici.

15. Klimko-Dobžanjecki Hubert : RUŽIN DOM / KRISUVIK : Dve strane islandske sage / Beogarad : Geopoetika izdavaštvo, 2010.

Preuzeto sa sajta: http://www.geopoetika.com/book.php?id=2259

Knjiga poljskog autora Huberta Klimko-Dobžanjeckog, *Ružin do*m/*Krisuvik* predstavlja susret dveju novela i dveju neobičnih narativnih sudbina koje su samo prividno odvojene. U pitanju su „dve strane islandske sage“, spojene zajedničkim šavom u liku starice oko čijeg života je formirana priča, uz veliku dozu „drugih“ epizoda. Ove dve novele pružaju nam putovanje u središte Islanda kakvog ne poznajemo i ne očekujemo. *Ružin dom* je potresna pripovest o starosti i umiranju u jednoj od najbogatijih zemalja sveta, gde je Island prikazan kao sažeta slika Zapada. Sa druge strane knjige i priče, *Krisuvik* nam nudi jednostavnu i plemenitu severnjačku baladu o izgradnji doma, osnivanju porodice i sudbini, pružajući nam tako suptilan uvid u način života u ovoj neobičnoj zemlji i priču o jednostavnom životu koji postaje herojstvo u propasti.